

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського»

Кафедра германської філології та методики викладання іноземних мов

О. М. ТРУБЩИНА, А. В. БОШКОВ

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної
дисципліни **«Методика викладання основної іноземної**

мови та літератури»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня
освіта(Мова і література (англійська))»

Друкується за рішенням Вченої Ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол засідання № 14 від 25.04.2024 р.).

Трубіцина О.М., Бошков А.В. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Методика викладання основної іноземної мови та літератури» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)). Одеса. Університет Ушинського, 2024. 77 с.

Рецензенти:

О.В. Попова, доктор педагогічних наук, професор кафедри перекладу та прикладної лінгвістики ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Т.М.Картель, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Одеської державної академії будівництва та архітектури .

Методичні рекомендації розраховані на самостійний пошук і аналіз відповідного методичного матеріалу, складання плану-конспекту з наступним представленням його на занятті, розробку вправ, фрагментів уроків, планів-сценаріїв позакласних заходів, засобів навчання, аналізу шкільних підручників.

©Університет Ушинського, 2024 р

© Трубіцина О.М., 2024

© Бошков А.В.,2024

ЗМІСТ

Мета і зміст дисципліни.....	4
Програма навчальної дисципліни.....	8
Структура навчальної дисципліни.....	11
Теми практичних занять. Підготовка до практичних занять.....	12
Організація навчальної роботи за змістовими модулями.....	14
Змістовий модуль 1. Загальні питання методики викладання іноземних мов(І.М.).	
Система освіти в Україні та викладання іноземної мови в закладах загальної середньої освіти(ЗЗСО).....	16
Система навчання іноземної мови у середніх навчальних закладах.....	20
Підтема: «Аналіз нормативних документів з викладання іноземної мови та навчально-методичних комплексів з англійської мови(АМ).Аналіз вправ навчально-методичних комплексів(НМК)».....	23
Змістовий модуль 2. Методика формування мовної компетенції і контроль рівня її сформованості.....	30
Змістовий модуль 3. Аналіз зарубіжних методів навчання.....	47
Змістовий модуль 4. Методика викладання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти.....	51
Зміст і форми самостійної роботи студентів з дисципліни.....	56
Зразок модульної контрольної роботи	58
Питання до екзамену.....	63
Глосарій основних термінів і понять.....	66
Рекоменовані джерела інформації.....	73

Мета і зміст дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика викладання основної іноземної мови та літератури» є ефективна методична підготовка вчителя іноземної мови у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО), а саме формування у майбутніх вчителів іноземної мови професійної методичної компетентності (тобто набуття знань, навичок, умінь, здатності та готовності ефективно навчати іноземної мови в результаті обізнаності у науково обґрунтованих методах, технологіях, прийомах навчання іноземних мов і культур) та удосконалення іншомовної професійно-комунікативної компетентності (тобто подальше набуття та удосконалення знань, навичок, умінь, здатності та готовності практично використовувати виучувану іноземну мову в ситуаціях професійного спілкування).

Завдання вивчення дисципліни «Методика викладання основної іноземної мови та літератури» пов'язані з професійними функціями, до виконання яких необхідно підготувати майбутніх учителів іноземних мов, а саме :

Комунікативно-навчальна функція (інформаційний, мотиваційно-стимулюючий і контрольний-коригуючий компоненти)	Кваліфіковано застосовувати сучасні принципи, методи, прийоми і засоби навчання чотирьох видів мовленнєвої діяльності.
Виховна функція	Вирішувати завдання морального, культурно-естетичного, трудового виховання учнів засобами іноземної мови та літератури з урахуванням особливостей ступеня навчання.
Розвиваюча функція	Прогнозувати шляхи формування і розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учня, його пізнавальних і розумових здібностей у процесі оволодіння іншомовним мовленням.
Освітня функція	Допомагати учням в оволодінні уміннями вчитися, розширювати свій світогляд, пізнавати себе.

<p><i>Гностична функція</i></p>	<p>Аналізувати свою професійну діяльність і навчальну діяльність учнів, добирати підручники та посібники, прогнозувати труднощі засвоєння учнями мовного / мовленнєвого матеріалу та оволодіння мовленнєвою діяльністю, аналізувати та узагальнювати досвід інших вчителів у галузі навчання іноземних мов, здійснювати експертну оцінку сучасних підручників і навчально-методичних комплексів з іноземних мов; працювати зі спеціальною науково-методичною літературою з метою підвищення професійної кваліфікації.</p>
<p><i>Конструктивно-плануюча функція</i></p>	<p>Планувати і творчо конструювати навчально-виховний процес у цілому і процес навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання; планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в позакласній роботі, здійснювати у комплексі різні види індивідуалізації навчання іноземних мов</p>
<p><i>Організаторська функція</i></p>	<p>Реалізовувати плани (поурочні, серії уроків, позакласних заходів) з урахуванням особливостей ступеня навчання, творчо розв'язувати методичні завдання у процесі навчання і виховання з урахуванням провідних характеристик учнів певного навчального закладу, вносити до планів методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату, виходячи з цілей навчання іноземної мови в ЗЗСО.</p>

Унаслідок вивчення навчальної дисципліни студенти мають знати:

- основні характеристики системи навчання іноземних мов в Україні та основний зміст загальної середньої освіти з навчальної дисципліни «Іноземна мова»;
  - основні поняття і категорії методики навчання іноземних мов; демонструвати здатність організовувати наукові дослідження в галузі філології й методики викладання іноземних мов.
  - використовувати необхідний методологічний інструментарій основ проектування й організації навчального процесу викладання іноземної мови.
- кваліфікаційні вимоги до вчителя іноземних мов;
- сучасні вимоги до навчально-методичних комплексів з іноземних мов і параметри аналізу таких комплексів;

- основи теорії вправ для навчання іноземних мов;
- сучасні підходи до формування в учнів іншомовної комунікативної компетентності; працювати в новому інформаційному середовищі, використовуючи різні форми методичної діяльності; володіти основами інформаційних технологій.
- використовувати різноманітні методи, технології, форми та засоби навчання, прогресивні методи керівництва навчальною, суспільною та іншими видами діяльності учнів, інноваційні методичні технології навчання іноземних мов;
- основні форми, види і способи контролю і оцінювання рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності та її складників: мовних, мовленнєвих, лінгвосоціокультурної і навчально-стратегічної компетентностей;
- основні організаційні форми реалізації навчально-виховного процесу з навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах; реалізувати й корегувати навчальний процес на занятті та в позакласній роботі з урахуванням загальноприйнятих вимог і принципів з метою досягнення навчальних цілей.
- основи планування навчально-виховного процесу з іноземної мови у середніх навчальних закладах;

вміти:

- оперувати базовими категоріями та поняттями курсу;
- кваліфіковано застосовувати сучасні принципи, методи, прийоми і засоби навчання чотирьох видів мовленнєвої діяльності (комунікативнонавчальна функція вчителя іноземної мови);
- вирішувати актуальні завдання морального, культурно-естетичного, трудового виховання учнів засобами іноземної мови з урахуванням особливостей ступеня навчання (виховна функція вчителя іноземної мови);
- прогнозувати шляхи формування і розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учня, його пізнавальних і розумових здібностей у процесі оволодіння іншомовним мовленням (розвиваюча функція вчителя іноземної мови);
- допомагати учням в оволодінні вміннями вчитися, розширювати свій світогляд, пізнавати себе (освітня функція вчителя іноземної мови);

- аналізувати свою професійну діяльність і навчальну діяльність учнів, добирати підручники та посібники, прогнозувати труднощі засвоєння учнями мовного / мовленнєвого матеріалу та оволодіння мовленнєвою діяльністю, аналізувати та узагальнювати досвід інших вчителів у галузі навчання іноземних мов, здійснювати експертну оцінку сучасних підручників і навчально-методичних комплексів з іноземних мов (гностична функція вчителя іноземної мови);
- планувати і творчо конструювати навчально-виховний процес у цілому і процес навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання; планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в позакласній роботі, здійснювати у комплексі різні види індивідуалізації навчання іноземних мов (конструктивно-плануюча функція вчителя іноземної мови);
- реалізовувати плани (поурочні, серії уроків, позакласних заходів) з урахуванням особливостей ступеня навчання, творчо розв'язувати методичні завдання у процесі навчання і виховання з урахуванням провідних характеристик учнів певного навчального закладу, вносити до планів методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату, виходячи з цілей навчання іноземної мови в конкретному типі навчального закладу (організаторська функція вчителя іноземної мови).
- здійснювати самоаналіз ефективності уроків;
- проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, організовувати співпрацю учнів на уроці;
- використовувати гуманістичний потенціал іноземної мови для формування духовного світу юного покоління України;
- навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.

бути здатними:

- практично використовувати знання закономірностей розвитку особистості, вікових особливостей учнів, їхньої психології у процесі підготовки та проведення уроку іноземної мови;
- демонструвати знання та розуміння принципів, форм, сучасних методів, методичних прийомів навчання предмета в закладах загальної середньої освіти; • демонструвати знання

та розуміння особливостей навчання різних груп учнів, застосування індивідуалізації навчання, організації освітнього процесу з урахуванням особливих потреб учнів;

- демонструвати знання та розуміння сучасних психолінгвістичних, філологічних і дидактичних засад навчання іноземної мови, особливостей формування іншомовних навичок і вмінь, використання мовних одиниць у певному контексті;
- демонструвати знання, розуміння та здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання іноземної мови в базовій середній школі;
- демонструвати обізнаність із елементами теоретичного й експериментального освітнього дослідження та методами їхньої реалізації.

Оцінювання відповідей студентів відбувається за національною шкалою та шкалою ECTS. Враховувались наступні критерії: відповідність змісту; повнота і ґрунтовність виклад; термінологічна коректність; точність виконання практичного завдання; методична грамотність; здатність до обґрунтування методичних рішень; правильність оформлення плану-конспекту.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні питання методики викладання іноземних мов. Система освіти в Україні та викладання іноземних мов.

Тема 1. Державний освітній стандарт. Реалізація євроінтеграційних пріоритетів МОН. Методика викладання іноземних мов як наука та її завдання, зв'язок з іншими науками.

Державний освітній стандарт з іноземної мови для передбачає здійснення іншомовного спілкування в найбільш розповсюджених стандартних ситуаціях, користування письмом в обмеженому обсязі, читання і розуміння нескладних автентичних. Навчання іноземної мови в основній школі слід здійснювати на основі: 1) чинної шкільної програми, яка базується на Рекомендаціях Ради Європи; 2) з врахуванням вікових та психологічних особливостей даного ступеня навчання; 3) на основі комунікативного підходу; 4) через розвиток всіх видів мовленнєвої діяльності.

Визначення поняття методики з точки зору її типологічного значення і алгоритму навчання. Основна мета і цільові задачі методики викладання іноземних мов. Види методик та їх зміст. Фактори, що визначають самостійність методики як науки. Методи дослідження в методиці викладання іноземних мов. Методи навчання іноземним мовам (короткий аналіз)

Способи і прийоми навчання іноземним мовам (короткий основний перелік). Основні принципи освіти і зміни у навчанні іноземних мов.

Тема 2. Система навчання та її зміст. Система вправ. Зміст поняття «система». Головні компоненти системи навчання іноземним мовам.

Визначення системи в педагогічних науках. Аналіз понять «семантична системність», «лексична системність», «системність навчання». Цілі навчання ІМ та складники змісту навчання іноземним мовам у середній загальноосвітній школі, основні методи-способи та засоби навчання ІМ. Комунікативний підхід у навчанні іноземним мовам. Засновники комунікативного методу, його сутність, переваги та недоліки.

Змістовий модуль 2. Методика формування мовної компетенції і контроль рівня її сформованості.

Тема 3. Навчання активного та пасивного граматичного матеріалу.

Мета навчання граматики на середньому ступені – це формування граматичної компетенції. Граматична компетенція – це здатність використовувати та розуміти граматичний матеріал в усіх видах мовленнєвої діяльності на основі : вибору граматичної структури, адекватної ситуації та намірам мовця; вибору відповідних форм вибраних слів у мовленнєвому зразку відповідно до норм виучуваної мови; вибору форм слова і їх правильного сполучення з іншими словами в реченні.

Зміст навчання граматики на середньому ступені навчання включає: засвоєння комунікативних форм, значень та функцій граматичного явища в межах шкільної програми; знання правил використання граматичних форм залежно від ситуації; розвиток умінь використання граматичного матеріалу в усному та писемному мовленні. Практична цінність навчання граматики полягає в наданні та отриманні інформації ідей, поглядів. Освітня цінність – розширення лінгвістичного та загального світогляду шляхом розуміння різниці у засобах висловлювання різними мовами. Виховна цінність полягає у формуванні почуття поваги до іншомовної культури на основі відповідних завдань. Розвиваюча цінність – розвиток логічного мислення учнів.

Тема 4. Навчання лексичного матеріалу.

Мета та завдання навчання лексики на середньому ступені навчання. Взаємозв'язок навчання лексики та інших аспектів виучуваної мови на даному рівні. Методологічна типологія лексики. Критерії відбору активного та пасивного мінімуму. Етапи формування

лексичної компетенції: -семантизація; -тренування лексики на рівні фрази; -комунікативна практика. Технології навчання лексики. Організація самостійної роботи з словником.

Тема 5. Навчання фонетичного матеріалу.

Навчання фонетичного матеріалу передбачає оволодіння звуками, звукосполученнями, наголосом, інтонаційними мелодією та ритмом. Фонетичний мінімум має бути необхідним для потреб комунікації. Мета навчання фонетики в основній школі – удосконалення фонологічної компетентності, тобто удосконалення слухо-вимовних і ритміко-інтонаційних навичок як у рецептивних, так і продуктивних видах мовленнєвої діяльності.

Змістовий модуль 3. Аналіз зарубіжних методів навчання.

Тема 6. Короткий огляд методів навчання.

- 1.Класифікація методів навчання іноземним мовам.
2. Граматико- перекладні методи.
3. Прямі методи.
4. "Усний метод" Г. Пальмера та система навчання читання М. Уеста.
- 5.Критичний аналіз аудіолінгвального методу (АЛМ). Характеристика психологічної та лінгвістичної основи АЛМ, його досягнення та недоліки. Принципи методичної системи, а також назви вправ і приклади.
6. Критичний аналіз аудіовізуального методу (АВМ). Принципи методичної системи, а також назви вправ і приклади, етапи роботи з діалогом-зразком та приклади вправ.
7. Сугестопедичний метод Г. Лозанова.
8. Свідомо- практичний метод Б.В. Беляєва, Г.О. Харлова.

Змістовий модуль 4. Методика викладання зарубіжної літератури в середній школі

Тема 7. Методика викладання зарубіжної літератури в школі як наука і навчальна дисципліна її складники.

Тема 8. Планування та організація праці вчителя-словесника. Типи і структура уроків зарубіжної літератури.

Тема 9. Форми організації навчальної діяльності учнів з літератури.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні питання методики викладання іноземних мов Система освіти в Україні та викладання іноземної мови у середніх навчальних закладах.												
Тема 1. Державний освітній стандарт. Методика викладання іноземних мов як наука, її завдання та зв'язок з іншими науками.	22	2	4			16	22	1	1			20
Тема 2. Система та її зміст. Система вправ.	20	2	4			14	20	-	2			18
Разом за змістовим модулем 1.	42	4	8			30	42	1	3			38
Змістовий модуль 2. Методика формування мовної компетенції і контроль рівня її сформованості.												
Тема 3. Навчання пасивного матеріалу. Навчання активного граматичного матеріалу.	22	2	6			14	22	1	1			20
Тема 4. Навчання лексичного матеріалу.	22	4	6			12	22	1	1			20
Тема 5. Навчання фонетичного матеріалу.	16	2	4			10	16	-	1			15
Разом за змістовим модулем 2	60	8	16			36	60	2	3			55
Змістовий модуль 3. Аналіз зарубіжних методів навчання.												
Тема 6. Короткий огляд методів навчання.	16	2	2			12	16	-	-			16
Разом за змістовим модулем 3	16	2	2			12	16					16
Змістовий модуль 4. Методика викладання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО)												
ТЕМА 7. Методика викладання зарубіжної літератури в школі як наука і навчальна дисципліна. Її складники	16	2	4			10	16					16
ТЕМА 8. Планування та організація праці вчителя-словесника.	18	2	4			12	18	1				17

Типи і структура уроків зарубіжної літератури												
ТЕМА 9. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності учнів.	18	2	6			10	18		2			16
Разом за змістовим модулем 4	52	6	14			32	52	1	2			49
ІНДЗ	10				10						10	
Усього годин	180	20	40		10	110	180	4	8		10	158

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Теми практичних занять	Кількість годин	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Змістовий модуль 1. Загальні питання методики викладання іноземних мов		
<i>Семінар-круглий стіл:</i> Тема 1. Державний освітній стандарт. Концепція нової української школи. Порадник для вчителя. Реалізація євроінтеграційних пріоритетів МОН. Методика викладання іноземних мов як наука та її завдання. Зв'язок методики з іншими науками. Категорії методики.	4	1
<i>Вирішення практичних завдань:</i> Тема 2. Поняття «система навчання» та її зміст. Система вправ.	4	2
Змістовий модуль 2. Методика формування мовної компетенції		
<i>Вирішення практичних завдань:</i> Тема 3. Навчання активного граматичного матеріалу, підходи. Пасивний граматичний мінімум. Скласти план-конспект уроку з теми. Захист уроку.	6	1
<i>Вирішення практичних завдань:</i> Тема 4. Навчання лексичного матеріалу Скласти план-конспект уроку з теми. Захист уроку.	6	1
<i>Вирішення практичних завдань:</i> Тема 5. Навчання фонетичного матеріалу Скласти план-конспект уроку з теми . Захист уроку.	4	1
Змістовий модуль 3. Аналіз зарубіжних методів навчання.		
<i>Відеосемінар:</i> Тема 6. Аналіз зарубіжних методів навчання. Інноваційні технології. Скласти план-конспект уроку з теми . Захист уроку.	2	
Змістовий модуль 4. Методика викладання зарубіжної літератури в		

ЗЗСО		
<i>Семінар-практикум: Тема 7. Методика викладання зарубіжної літератури в школі як наука і навчальна дисципліна. Її складники.</i>	4	
<i>Семінар-практикум: Тема 2. Планування та організація праці вчителя-словесника. Типи і структура уроків зарубіжної літератури</i>	4	
<i>Вирішення практичних завдань: Тема 3. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності учнів.</i>	6	2
Разом :	40	8

Практичні заняття потребують від студентів ретельної підготовки. Готуючись, студент має ознайомитися з планом семінарського заняття, рекомендованою літературою. Спочатку треба ознайомитися з матеріалом за темою семінару, що вміщений у навчальних посібниках. Це дасть змогу скласти загальне уявлення про тему, яку виносять на семінарське заняття. Якщо з цієї теми прочитано лекцію, то корисно також ретельно опрацювати її конспект. Лише після цього розпочинається самостійна робота над вивченням першоджерел. Окрему ланку в процесі підготовки до семінарського заняття становить безпосередня підготовка виступу з того чи того питання.

Варто, щоб студент привчав себе виступати не за готовим текстом, зачитуючи його, а своїми словами, користуючись лише коротким планом. Підготовка до виступу полягає в тому, щоб до кожного питання скласти на окремій картці чи аркуші короткий план з помітками потрібних цифр, записами цитат, конкретних фактів. Такий підхід дасть змогу виробити вміння виявляти самостійність під час виступів на семінарі. Якщо студента поставили перед необхідністю самостійно розв'язувати завдання, це значно активізує потенції його психічної діяльності, сприяє розвитку та становленню позитивних якостей.

Головна мета практичного заняття - щоб студенти розглянули окремі теоретичні положення навчальної дисципліни та сформували навички і вміння їх практичного застосування на основі індивідуального виконання завдань.

Щоб студенти успішно виконали самостійні практичні роботи з навчальної дисципліни, вони мають:

- добре вивчити теоретичний матеріал; оволодіти методикою застосування знань на практиці;
- вивчити рекомендації проведення конкретної практичної роботи, які викладено у навчальних посібниках та методичних розробках;
- скласти план проведення практичної роботи;

- підготувати необхідний матеріал, визначити час і місце;
- зробити висновки, все відповідно оформити та захистити у науково- педагогічного працівника виконану практичну роботу.

Безперечно, успіх можливий лише за умови копіткої підготовчої роботи студента.

Організація навчальної роботи за змістовими модулями

Курс навчальної дисципліни «Методика викладання основної іноземної мови» складається з **4 змістових модулів**.

Завданням модуля 1 «Загальні питання методики викладання ІМ» є ознайомлення студентів з поняттям про об'єкт методики навчання іноземних мов та її місце в системі наук; основні методичні поняття, їхні характеристики.

В межах модулю 1 студенти ознайомляться з наступним теоретичними матеріалом:

- державний освітній стандарт; концепція нової української школи.
- методи навчання іноземних мов (ретроспективний і сучасний аналіз теорії та практики навчання ІМ у вітчизняній та зарубіжній методиці);
- роль курсу методики навчання ІМ у системі професійної підготовки майбутнього вчителя ІМ у ЗЗСО; зв'язок методики з педагогікою, психологією, лінгвістикою, психолінгвістикою, психофізіологією;
- методи, принципи, засоби навчання;

У межах змістового модуля 1 студенти повинні вміти:

- розкривати та аналізувати основні характеристики методики як науки (предмет методики, його специфіку, понятійно-категорійний апарат, основні методи дослідження);
- опрацювати наукові джерела з теорії методики з метою глибокого осмислення методики як науки та основних напрямів її розвитку; аналізувати структуру та зміст програми з іноземної мови для ЗНЗ різних типів;
- аналізувати структуру і компоненти навчально-методичних комплексів та методичних концепцій, які покладені в їх основу; орієнтуватися в кінцевих і проміжних вимогах програми щодо динаміки формування в учнів різних класів іншомовної комунікативної компетентності;
- співвідносити кінцеві цілі навчання і вимоги програми з конкретними умовами навчання в різних класах;
- аналізувати вправи, які пропонуються в навчально-методичному комплексі,

визначати їх цілі та режими виконання.

- аналізувати навчальний матеріал (програми, граматичний мінімум для ЗНЗ) і способи його організації в підручнику залежно від виду мовленнєвої діяльності);

Завданням змістового модуля 2 «Методика формування мовної компетенції» є ознайомлення студентів з формуванням іншомовної фонетичної, граматичної та лексичної компетентностей.

У межах змістового модуля 2 студенти повинні вміти:

- визначати та розподіляти граматичний матеріал за рівнем методичних труднощів його засвоєння;
- визначати цілі, завдання і специфіку змісту навчання граматики в ЗНЗ;
- визначати можливості лексичного наповнення нової граматичної структури з урахуванням засвоєного словника; аналізувати засоби наочності при введенні та активізації нової граматичної структури;
- аналізувати граматичні вправи в підручниках; визначати їх цілі і режими виконання;
- аналізувати лексичний мінімум для ЗЗСО і способи його організації в підручниках;
- класифікувати лексичні одиниці за рівнем методичних труднощів їх засвоєння;
- визначати цілі та специфіку змісту навчання на кожному етапі формування лексичної навички;
- виявляти можливості використання нової лексики в типових граматичних структурах з урахуванням засвоєного граматичного матеріалу;
- аналізувати прийоми і способи семантизації нових лексичних одиниць з урахуванням методичних труднощів їх засвоєння;
- вправи в підручниках, визначати їх цілі і режими виконання; при необхідності спрощувати або ускладнювати способи їх виконання;
- аналізувати фонетичний матеріал навчально - методичних комплексів; визначати об'єкти навчання вимови;
- прогнозувати можливі труднощі засвоєння матеріалу з урахуванням рівня мовленнєвої підготовки учнів;
- аналізувати фонетичні вправи, що пропонуються в підручнику, визначати їх цілі та режими виконання.

У межах змістового модуля 3 студенти повинні вміти:

- визначати цілі та специфіку змісту навчання на кожному етапі розвитку вітчизняної методики навчання іноземних мов у першій половині 20-го століття.
- аналізувати переваги та недоліки свідомо-порівняльного та свідомо-практичного методу.
- аналізувати розвиток вітчизняної методики та психології навчання іноземних мов у 60-х роках 20-го століття.
- аналізувати розвиток сучасної зарубіжної методики навчання іноземних мов.

Знати:

- основні теоретичні положення та шляхи практичної реалізації комунікативного методу в зарубіжній методиці навчання ІМ.
- сучасні інтенсивні методики.

Змістовий модуль 4. Методика викладання зарубіжної літератури в середній школі.

У межах змістового модуля 4 студенти повинні вміти:

- розкрити особливості вивчення зарубіжної літератури як виду мистецтва і науки.
- аналізувати загальнонаукові та специфічні методи дослідження. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності учнів.

Знати:

- основні теоретичні положення та шляхи практичної реалізації методики викладання зарубіжної літератури в школі як науки і навчальна дисципліна. Її складники.
- Планування та організацію праці вчителя-словесника.
  - Типи і структура уроків зарубіжної літератури
  - Види планів у роботі учителя словесника
  - План-конспект уроку зарубіжної літератури
  - Етапи вивчення художніх творів зарубіжної літератури в базовій школі
- Етапи вивчення художніх творів зарубіжної літератури в базовій школі.

Змістовий модуль 1. Загальні питання методики викладання іноземних мов(ІМ.).Система освіти в Україні та викладання іноземної мови в закладах загальної середньої освіти(ЗЗСО).

Тема 1. Державний освітній стандарт

- 1) Нова українська школа
- 2) Особливості оцінювання досягнень учнів

- 3) Особливості організації освітнього середовища
- 4) Тематичне навчання: планування тематичного навчання

Питання до самоконтролю

1. Головна мета Нової Української школи.
2. За якими підходами рекомендується реформування сучасної освіти і передбачається подолання ізольованого викладання навчальних предметів і створення принципово нових навчальних програм, чому?
3. У Державному стандарті середньої загальної освіти заявлено рекомендацію впроваджувати формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів, чому?

Рекомендована література

1. Державна національна програма «Освіта». Україна ХХІ ст. - К.: Райдуга, 1994. - 61 с.
2. Державний освітній стандарт з іноземної мови (загальна середня освіта) 5-9 класи/керівн. автор. Колективу С.Ю. Ніколаєва. - К.: Ленвіт, 1998. - 32 с.

1. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf>
2. <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
3. <https://nus.org.ua/articles/shist-oznak-togo-shho-vasha-shkola-nush/>
4. <http://www.osvitaua.com/2018/08/65946/>
5. <https://pedagogy.lnu.edu.ua/academics/new-ukrainian-school>

Підтема: « Цілі навчання іноземним мовам на сучасному етапі»

1. Розкрийте основний зміст цілей навчання іноземним мовам на пороговому рівні прийнятих Радою Європи.
2. Розкрийте цілі навчання іноземним мовам традиційно прийнятих у сучасній методиці.
3. Порівняйте цілі навчання іноземним мовам на пороговому рівні з традиційно прийнятими у сучасній методиці.
4. Визначте роль іноземної мови у формуванні зазначених компетенцій, необхідних, на думку Ради Європи, для будь-якої людини, що починає трудову кар'єру. Доведіть правомірність або неправомірність такої постановки питання.
  - Соціальні і політичні компетенції, пов'язані зі здатністю брати на себе відповідальність, брати участь у спільному прийнятті рішень, приймати участь у функціонуванні і розвитку

демократичних інститутів.

- Компетенції, що стосуються життя у полікультурному суспільстві, покликані перешкоджати виникненню ксенофобії, які сприяють як розумінню розходжень, так і готовності жити з людьми інших культур, мов і релігій.

- Компетенції, що визначають володіння усним і писемним мовленням, важливим у роботі і громадському житті до такого рівня, що тим, хто ними не володіє, може бути ізольованим від суспільства. До цієї ж групи спілкування відноситься володіння декількома мовами, які мають все більше значення.

- Компетенції, пов'язані з виникненням суспільства інформації. Володіння новими технологіями, розуміння їхньої сили і слабкості, здатність критичного відношення до розповсюджуваних по каналах мас мідія й Інтернету інформації і реклами.

Компетенції, що реалізують здатність і бажання учитися все життя, не тільки в професійному плані, але й в особистому і громадському житті.

5. Методичний зміст уроку іноземної мови.

Завдання.

Подивіться дані нижчі підтеми та скажіть, які з них найбільш важніші. Розкрийте кратко основні положення кожної підтем і скажіть:

- Які з них, на вашу думку можна не розглядати в початковій / середній школі.
- Чи все з приведених підтем реалізується в радянських навчальних посібниках по ІМ і чому?
- Які з них треба розглянути в школі, в якому класі, в якому об'ємі і чому.

На конкретних прикладах проілюструйте потребу / непотребу формування всіх цілей навчання ІМ в рамках навчання даної теми. Визначте умови успішності / неуспішності досягнутої мети.

Тема «сім'я»

Типи сучасних сімей в Західній Європі, в світі;

Індустріалізація і зміни в житті сім'ї

Функції сім'ї в суспільстві;

Рівні права і проблеми взаємовідношень чоловіка та жінки;

Проблеми батьків та дітей; бюджет сучасної сім'ї;

Проблема не літніх людей

Культура одруження / розлучення

Проблеми насилля в сім'ї; соціальний захист

Права жінок / боротьба за свої права.

2. Визначте переваги і недоліки використовуючи рідну чи іноземну мову в писемній розмовній установці. Замість вербальної установки можна використати картинку / картинки, фрагменти відеофільму і т. інше.

3. Розкажіть своєму товаришу, щоб ви відчули в подібній ситуації і щоб ви зробили наступний момент:

1) Ви знаходитесь в ліфті. Він раптово зупиняється між поверхами.

2) Ви пізно повертаєтесь додому. Вам здається, що за вами хтось іде. Визначте, як уточнення ситуації з:

* часу (з 7-9годин. У вечорі з 5-7, з ночі с 11-12 годин і т.д.)

* наявність партнерів (маленькі діти, товариш, дивного виду людина і т.ін.)

* місцевістю (ваш дім, чужий під'їзд і т.ін.),

* з інших обставин.

Література:

2. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх - навчальних закладах. - Київ Ленвіт. 2002р.

Методика викладання іноземних мов як наука та її завдання.

1. Визначення поняття методики з точки зору її типологічного значення і алгоритму навчання. Основна мета і цільові задачі методики викладання іноземних мов.

2. Види методик та їх зміст.

Фактори, що визначають самостійність методики як науки.

3. Зв'язок методики з іншими науками. Методика і лінгвістика, методика і психологія, методика і психолінгвістика, методика і педагогіка, методика і психофізіологія.

4. Основні принципи освіти і зміни у навчанні іноземних мов.

Література:

1. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх - навчальних закладах. - Київ Ленвіт. 2002. 328 с.

2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

3. Пабат М. А. Методика навчання іноземних мов: навч. посібник / М. А. Пабат, І. Ф. Будз, Я.В.Поченюк; МОН України, ПВНЗ «МЕГУ ім. акад. Степана Дем'янчука», Каф. романо-герман. філології. Рівне : МEGУ, 2023. 516 с.

Тема 2. Система навчання іноземної мови.

1. Методи дослідження в методиці викладання іноземних мов.
2. Методи і принципи навчання. Поняття «принципи навчання» в педагогіці і методиці навчання іноземних мов, взаємозв'язок принципів і методів навчання іноземним мовам.
3. Дидактичні принципи навчання.
4. Методичні принципи, їх реалізація в практиці навчання іноземним мовам.

Література:

1. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземним мовам. Київ: Ленвіт, 1999,320 с.
- 2.Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
3. Пабат М. А. Методика навчання іноземних мов: навч. посібник / М. А. Пабат, І. Ф. Будз, Я.В.Поченюк; МОН України, ПВНЗ «МЕГУ ім. акад. Степана Дем'янчука», Каф. романо-герман. філології. Рівне : МEGУ, 2023. 516 с.

Тест для самоконтролю

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЯК НАУКА

ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ НАУКАМИ

1.Методика як наука тісно пов'язана з концепцією навчального процесу. До основних компонентів навчального процесу відносяться:

1. _____
2. _____
3. _____

2.Будь-який процес навчання-це процес сумісної діяльності вчителя та учнів.

Отже, навчання це _____

3. Методика викладання іноземних мов – це наука, яка вивчає _____

4. Об'єктом методики викладання іноземних мов є _____

а її предметом _____

5. У методиці викладання іноземних мов виділяють дві функціонально різні методик _____ та _____

6. В сучасній методиці навчання іноземних мов використовуються _____ та _____ методи дослідження.

7. Дані якої науки використовуються при розв'язанні проблем, що стосуються глобальних компонентів методики: цілей навчання, змісту навчання, технології навчання? _____

8. На досягнення якої науки спирається методика в питаннях виховання і загальної освіти у процесі навчання іноземної мови? _____

9. Представники якої з наук намагаються встановити послідовність засвоєння системи мови і закономірності функціонування?
_____

10. Яка наука займається вивченням закономірностей функціонування мислення, пам'яті, сприймання, уваги, мотивації та їх індивідуальних проявів і допомагає вчителю обирати раціональні методи і прийоми навчання іноземної мови _____

ВІДПОВІДІ ДО ТЕСТУ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЯК НАУКА ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ НАУКАМИ»

1. навчаюча діяльність учителя; 2. навчальна діяльність учнів; 3. організація навчання
2. це акт взаємодії того, хто навчає, з тим, кого навчають, з метою передачі одним і засвоєння іншим соціального досвіду
3. яка вивчає цілі, зміст, методи і засоби навчання, а також способи учіння і виховання на матеріалі іноземної мови
4. навчання; метод навчання

5. загальна та спеціальна
6. основні та допоміжні
7. лінгвістика
8. педагогіка
9. психолінгвістика
10. психологія

Тема 3. Система навчання іноземної мови та її зміст.

1. Зміст поняття «система». Головні компоненти системи навчання іноземним мовам.
2. Визначення системи в педагогічних науках. Аналіз понять «семантична системність», «лексична системність», «системність навчання».
3. Визначте цілі навчання ІМ та проаналізуйте складники змісту навчання іноземним мовам у середній загальноосвітній школі.
4. Охарактеризуйте основні методи-способи та засоби навчання ІМ.
5. Комунікативний підхід у навчанні іноземним мовам. Засновники комунікативного методу, його сутність, переваги та недоліки.
6. Системно-комунікативний метод навчання іноземних мов Р.Ю.Мартінової. Аналіз праці «Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання ін.мов».
7. Аналіз комунікативного методу Є.І.Пассова на основі його праць.

Література:

1. Ніколаєва С.Ю.Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах.- Київ:Ленвіт, 2002. 328 с.
2. Мартінова Р.Ю.Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов., Київ.Вища Школа. 2004. 454 с.
- 3.Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
- 4 .Пабат М. А. Методика навчання іноземних мов: навч. посібник / М. А. Пабат, І. Ф. Будз, Я.В.Поченюк; МОН України, ПВНЗ «МЕГУ ім. акад. Степана Дем'янчука», Каф. романо-герман. філології. Рівне : МЕРУ, 2023. 516 с.
5. Харлов Г.О. Основи системного навчання іншомовному лексичному матеріалу при читанні текстів в немовному вузі: Дис. Д-р пед наук. Одеса 1991. 338с.

Підтема 3: «Система вправ для формування навичок та вмінь іншомовного мовлення»

План обговорення.

1. Дайте визначення понять «мовленнєва діяльність», «мова», «мовлення», «мовленнєва дія», «навичка», «вміння». Визначити якості навички та етапи її формування.
2. Поняття «система вправ», «вправа», та її структура.
3. Типи вправ за різними критеріями. Класифікація вправ для навчання ІМ. Наведіть приклади.
4. Система вправ як методична проблема.

Практичні завдання.

Проаналізуйте вправи одного з циклів підручників англійської мови: НМК Solutions 3rd edition Pre-Intermediate, Units 5–9; НМК Підручник Full Blast Plus for Ukraine “Іноземна мова. 5-9 класи” для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.)

<https://publishing.linguist.ua/full-blast-for-ukraine-6-klas->

- a) користуючись таблицею класифікації вправ
- b) розробіть власні приклади вправ згідно з кваліфікацією вправ для навчання ІМ.

Література:

1. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. - Київ.: Ленвіт, 2002. 328 с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
3. Пабат М. А. Методика навчання іноземних мов: навч. посібник / М. А. Пабат, І. Ф. Будз, Я.В.Поченюк; МОН України, ПВНЗ «МЕГУ ім. акад. Степана Дем'янчука», Каф. романо-герман. філології. Рівне : МЕРУ, 2023. 516 с.

Підтема: «Аналіз нормативних документів з викладання іноземної мови та навчально-методичних комплексів з англійської мови(АМ).Аналіз вправ навчально-методичних комплексів(НМК)».

Завдання:

- Проаналізувати структуру та зміст чинних програм з ІМ.
- Визначити динаміку розвитку мовленнєвих умінь учнів по класах.

- Порівняти різні методичні концепції, на базі яких створено чинні підручники з АМ.
- Оволодіти схемою аналізу НМК.

План обговорювання.

1. Програми з ІМ для середніх загальноосвітніх шкіл.

Вивчення іноземних мов у 2021-2022 навчальному році буде здійснюватися за такими Державними стандартами та типовими освітніми програмами:

- **для учнів 5-9 класів** за Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392 та Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти II ступеня, розробленою на виконання Закону України «Про освіту» і затвердженою Наказом № 405 МОН від 20.04.2018;

- **для учнів 10-11 класів** за Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 та Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти III ступеня, розробленою на виконання Закону України «Про освіту» і затвердженою Наказом № 408 МОН від 20.04.2018 (у редакції Наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 №464.

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>

1. Ознайомтесь із структурою програми. Вивчить пояснювальну записку, випишіть формулювання цілей навчання ІМ, розкрийте різні компоненти мети навчання ІМ. Узагальніть динаміку розвитку мовленнєвих умінь учнів по класах з аудіювання, говоріння, читання та письма в таблицях (див. зразки таблиць після практичного завдання).

- чинні програми для середніх загальноосвітніх шкіл з поглибленим вивченням ІМ. Іноземні мови. 1-11класи. Ознайомтесь із структурою та змістом програми для шкіл з поглибленим вивчення АМ. Порівняйте вимоги цієї програми з вимогами попередньої програми.

2. Методичні концепції, закладені в сучасних підручниках з АМ.

1. English through Communication. Книжка для вчителя 5 кл. Кол. авторів під керівн.Скляренко Н.К. Київ.Освіта,2006. С.3-8.

2. Рік: 2018 Підручник за 10 клас » Англійська мова Автор: Карпюк, Нова програма 10 клас

3. Рік: 2015 Підручник за 7 клас » Англійська мова Автор: Несвіт.

Ознайомтесь з методичними концепціями згаданих авторів. Порівняйте їх та висловіть свою думку щодо кожної з них.

Практичні завдання

Проаналізуйте зміст кількох підручників з англійської мови з точки зору реалізації в них загально методичних принципів та відповідності вимогам до сучасних підручників з ІМ.

1. Рік: 2021 Підручник за 8 клас » Англійська мова Автор: Несвіт. Нова програма.

<https://pidruchnyk.com.ua/uploads/book/8-klas-angliyska-nesvit-2021.pdf>

2. Рік: 2021 Підручник за 8 клас » Англійська мова Автор: Карпюк, Нова програма 8 клас

<https://shkola.in.ua/1946-anhliiska-mova-8-klas-karpiuk-2021.html>

3.Рік: 2022 .Підручник Англійська мова 5 клас Автор: Мітчелл.

<https://shkola.in.ua/2571-anhliiska-mova-5-klas-mitchell-2022.html>

Зразок.

Підручник . Prepare. Ukrainian Edition 7

Навчально-методичний комплекс для учня Prepare Ukrainian Edition відповідає модельній програмі “Іноземна мова. 5-9 класи” для 7 класів закладів загальної середньої освіти (авт. Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.).

Повна відповідність Державному стандарту та концепції реформи освіти НУШ.

Підручник, що відповідає цим стандартам містить у собі завдання комунікативного та компетентнісного характеру, де англійська мова виступає не філологічною дисципліною, а інструментом для вирішення завдань креативного, критично-мисленнєвого, колаборативного, комунікативного характеру.

✓ Мовні компетентності.

Підручник надає збалансований розвиток таких ліній, визначених Держстандартом:

- Сприйняття усної інформації та письмових текстів іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування.
- Взаємодія з іншими особами в усній і письмовій формі та в режимі реального часу через засоби іноземної мови.
- Надання інформації, висловлювання думок, почуттів та ставлення іноземною мовою.

✓ Методико-матеріальне забезпечення.

НМК містить автентичні аудіо записи, зроблені носіями мови, відео підтримку, широкий спектр методичних матеріалів для вчителя, КТП. Підручник Prepare Ukrainian Edition,

адаптований для України автентичний британський підручник від Cambridge University Press, Cambridge Assessment English та видавництва Лінгвіст.

✓ **Чіткість і гнучкість.**

Курс має чітку просту для сприйняття учнями структуру з короткими, але тісно пов'язаними між собою темами. Система курсу гнучка, що дозволяє вчителю працювати з різнорівневими класами, обирати ділянки, що потребують доопрацювання, впроваджувати проєктну діяльність, регулюючи самостійно відведену кількість годин.

✓ **Оцінювання.**

Підручник містить інтегроване формувальне оцінювання як протягом уроків, так і в відповідних секціях Review, Culture, Life Skills, Extra Activities, а також матеріали та секції для тематичного та підсумкового оцінювання.

Підручник та робочий зошит призначені для вивчення англійської мови в 7 класах, розроблені згідно з Державним стандартом загальної середньої освіти Нової Української Школи та відповідно до Модельної навчальної програми для закладів загальної середньої освіти. Навчальні матеріали мають ґрунтовну комунікативну й діяльнісну спрямованість, розвиває основні наскрізні уміння і компетентності через залучення учнів до всіх видів мовленнєвої діяльності та відповідає віковим особливостям та інтересам учнів середньої школи. Навчальні матеріали містять цікаві та актуальні для підлітків теми і персоналізовані інтерактивні завдання. Окрім цього, підручник спрямований на розвиток соціокультурної компетентності учня, забезпечуючи його необхідною інформацією про культурні особливості рідної країни та країни виучуваної мови.

Підручник складається з:

- 20 розділів (лексика і граматики + розвиток умінь читання, аудіювання, говоріння, письма).
- 7 країнознавчих розділів (Україна та англійські країни).
- 5 розділів Life Skills (розвиток життєвих компетентностей).
- Словник для кожного розділу в кінці підручника.
- Секція з правилами та вправами на граматику в кінці підручника.
- Секція з додатковими інтереактивними завданнями.

Зробити такий аналіз вам допоможуть публікації:

<https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5bd/c11/8e3/5bdc118e32ea9452929709.pdf>

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9814/1/26.pdf>

Таблиці для заповнення.

Говоріння

Клас	Діалогічне мовлення		Монологічне мовлення	
	Вміння	Обсяг діалогу	Вміння	Обсяг монологу
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				

Письмо

Клас	Вміння	Обсяг письмового висловлювання
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		

Аудіювання

Клас	Вміння	Тривалість звучання	Довжина фраз	Процент незнайомих слів
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				

Читання

Клас	Вміння	Обсяг тесту	Процент незнайомих слів	Швидкість читання
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				

ТЕСТ для самоконтролю

Інструкція: Визначте правильну відповідь і запишіть її.

1. Визначте послідовність компонентів вправи

- а) зразок виконання вправи
  - б) контроль виконання вправи
  - в) виконання вправи учнями
  - г) завдання-інструкція до вправи
2. Знайдіть серед наведених завдання-інструкцію до рецептивної вправи
- а) назвіть усі предмети, що є у класній кімнаті
  - б) послухайте речення, що виражають прохання та накази; підніміть руку, коли почуєте прохання
  - в) розкажіть гостям з Великої Британії про бібліотеку вашої школи
3. Знайдіть серед наведених завдання-інструкцію до репродуктивної вправи
- а) покажіть фото своєї мами (сестри, подруги) товаришу по парті та опишіть її зовнішність
  - б) послухайте лист, який я одержала від своєї подруги з Великої Британії, зверніть увагу, скількох членів сім'ї вона згадує
  - в) я скажу вам, що я хочу купити в універмазі, а ви скажіть мені, що ви хочете купити там
4. Знайдіть серед наведених завдання-інструкцію до продуктивної вправи
- а) поясніть іноземцю, як пройти від головпоштамту до міськради
  - б) послухайте, що робить Оленка, і спитайте, чи робить її брат те ж саме
  - в) дайте відповіді на альтернативні запитання
5. Знайдіть серед наведених завдання-інструкцію до рецептивно-репродуктивної вправи
- а) розкажіть, що звичайно роблять і чого не роблять учні вранці
  - б) послухайте опис погоди і визначте номер малюнка, який відповідає описові
  - в) послухайте, що робила Оленка та її товариші на уроці англійської мови, скажіть що й ви робили те ж саме
6. Знайдіть серед наведених завдання-інструкцію до мовної вправи
- а) послухайте, як я називатиму предмети, виправте мене, якщо я не правий
  - б) прочитайте твердження; поставте до них загальні запитання
  - в) послухайте розповідь про маленького хлопчика; скажіть, чому він відмовився сам брати вишні
7. Знайдіть серед наведених завдання-інструкцію до мовленнєвої вправи
- а) послухайте запитання, повторіть їх за диктором, звертаючи увагу на інтонацію
  - б) прочитайте підписи під малюнками, виправте їх, якщо вони неправильні
  - в) прочитайте оповідання, скажіть, чи ви зробили б так само, як його герої
8. Знайдіть серед наведених завдання-інструкцію до умовно-мовленнєвої вправи
- а) подивіться у вікно; я опишу погоду; заперечте мені, якщо моє твердження не відповідає дійсності

б) я називатиму I форму неправильних дієслів, назвіть II та III форми

в) розкажіть класу про свої літні канікули

9. Визначте тип вправи, що має таке завдання-інструкцію: «Подивіться на карту.

Я буду описувати географічне положення Великої Британії. Погодьтеся зі мною якщо я правий, і повторіть мої твердження».

а) мовна рецептивно-репродуктивна

б) умовно-мовленнєва рецептивно-репродуктивна

в) мовленнєва продуктивна

10. Визначте тип вправи, що має таке завдання-інструкцію: «Послухайте оповідання про маленького англійського хлопчика і намалюйте предмет, що був причиною його сліз».

а) мовна рецептивна

б) умовно-мовленнєва рецептивна

в) мовленнєва рецептивна

Ключ: Тест до теми «Аналіз вправ навчально-методичних комплексів з ІМ»

1г. а, в, б; 2б; 3в; 4а; 5в; 6б; 7в; 8а; 9б; 10в.

Методика формування мовної компетенції .

Змістовий модуль 2. Методика формування мовної компетенції і контроль рівня її сформованості.

Тема 3. Навчання активного граматичного матеріалу.

Мета: Оволодіти методичними вміннями, необхідними для навчання активного граматичного матеріалу.

Завдання:

- Ознайомитися з метою і змістом навчання активного граматичного матеріалу.
- Проаналізувати прийоми і способи подачі активного граматичного матеріалу та вправи, що використовуються в різних підручниках АМ для його засвоєння.
- Оволодіти ефективними способами і прийомами навчання активного граматичного матеріалу.
- Навчитися складати і проводити фрагменти уроків з навчання активного граматичного матеріалу.

План обговорення

1. Мета і зміст навчання активного граматичного матеріалу ІМ у школі.

Сформулюйте і запишіть визначення активного граматичного мінімуму (АГМ) і мету його засвоєння. Випишіть з програми по класах конкретний граматичний матеріал, який учень має

засвоїти як рецептивно, так і продуктивно, тобто розпізнавати і розуміти при аудіюванні та читанні, а також вживати у процесі говоріння та письма (5-9 класи).

2. Особливості навчання активного граматичного матеріалу.

Назвіть операції, що входять до репродуктивної граматичної навички, випишіть визначення понять "граматична структура" (ГС), "зразок мовлення"; порівняйте різні способи опису структури навчальної одиниці мовлення - за допомогою вербального правила, символів, геометричних фігур, схем, зразка мовлення. Поясніть принципи, якими має керуватися вчитель у роботі над АГМ.

3. Схарактеризуйте організацію активного граматичного матеріалу в підручниках англійської мови для ЗЗСО рекомендовані МОН:

1. Рік: 2021 Підручник за 8 клас » Англійська мова Автор: Несвіт. Нова програма.

<https://pidruchnyk.com.ua/uploads/book/8-klas-angliyska-nesvit-2021.pdf>

2. Рік: 2021 Підручник за 8 клас » Англійська мова Автор: Карпюк, Нова програма 8 клас

<https://shkola.in.ua/1946-anhliiska-mova-8-klas-karpiuk-2021.html>

3.Рік: 2022 .Підручник Англійська мова 5 клас Автор: Мітчелл.

<https://shkola.in.ua/2571-anhliiska-mova-5-klas-mitchell-2022.html>

4. Процес оволодіння активним граматичним матеріалом. Схарактеризуйте існуючі підходи до навчання АГМ (системний, імпліцитний, експліцитний, диференційований).

Розкрийте методику ознайомлення учнів з новою граматичною структурою (ГС), що належить до АГМ. Запишіть приклади і назви видів вправ, які виконуються на етапі автоматизації дій учнів на рівні фрази (вправи I групи) та понадфразової єдності (вправи II групи).

5. Труднощі оволодіння активним граматичним матеріалом (інтерференція).

Наведіть приклади.

6. Розробить фрагмент уроку з ознайомлення з новим граматичним матеріалом на різних етапах навчання.

7. Розробить систему вправ для формування граматичної навички на до комунікативному і комунікативному етапах.

Література:

1.Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

2 .Пабат М. А. Методика навчання іноземних мов: навч. посібник / М. А. Пабат, І. Ф. Будз, Я.В.Поченюк; МОН України, ПВНЗ «МЕГУ ім. акад. Степана Дем'янчука», Каф. романо-герман. філології. – Рівне : МЕГУ, 2023. 516 с.

3. Борщовецька В.Д., Ігнатенко В.Д. Основи методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посіб. / В.Д. Борщовецька, В.Д. Ігнатенко. Біла Церква: БНАУ, 2018. 122 с.

Ділова гра

Ділова гра проводитиметься поетапно. Перший етап - підготовчий, на якому ви ознайомитеся з фрагментами уроків, підготовлених для вас викладачами; другий етап - репродуктивний, де ви маєте розіграти ці фрагменти; третій - продуктивний, до якого ви повинні підготуватися під час своєї самостійної роботи - скласти свої фрагменти уроків і бути готовими їх продемонструвати.

1. Ознайомтеся з фрагментами уроків для навчання активного граматичного матеріалу на початковому ступені для засвоєння ГС видо-часової форми Simple Present. Фрагменти складені за матеріалами циклу 5 підручника "English through Communication" для 5 класу.
2. Будьте готові розіграти фрагменти уроків, з якими ви ознайомилися, на практичному занятті.
3. На основі поданих зразків підготуйте власні фрагменти уроків з навчання ГС у Present Progressive (інша назва - Present Continuous) або з навчання іншої ГС за вашим вибором.
4. Будьте готові розіграти свої фрагменти на практичному занятті.

Методичні рекомендації до підготовки фрагментів уроків

1. Ознайомтеся з відповідним циклом уроків підручника (за рекомендацією викладача або за вашим власним вибором).
2. Підготуйте необхідні унаочнення.
3. Продумайте і запишіть усі етапи своїх фрагментів уроків.
4. Розіграйте складені вами фрагменти уроків.

Додаткова література

1. Скляренко Н. К. Методична розробка з навчання видо-часової форми Present Perfect Continuous (для старших класів спеціалізованих шкіл, гімназій, ліцеїв та вищих навчальних закладів // *Іноземні мови*. 2000. № 2. С. 48-51.

ТЕСТ для самоконтролю

Інструкція: Визначте правильну відповідь і запишіть її.

1. Завданням навчання граматики у школі є
  - а)дати учням систематичні знання з граматики ІМ

- б)сформувати лише репродуктивні граматичні навички
  - в)сформувати репродуктивні й рецептивні граматичні навички
2. У середній загальноосвітній школі вивчають
- а)усі граматичні явища даної ІМ
  - б)граматичні явища, відібрані до шкільного граматичного мінімуму
  - в)граматичні явища, які зустрічаються в текстах
3. До активного граматичного мінімуму (АГМ) входять
- а)граматичні явища, що їх необхідно розпізнавати і розуміти в текстах при читанні
  - б)граматичні явища, які учень має вживати в говорінні і письмі та розуміти при читанні та аудіюванні
  - в)граматичні явища, що використовуються лише в усному мовленні
4. До репродуктивної граматичної навички входить операція з
- а)вживання граматичної структури у відповідності до ситуації мовлення
  - б)розпізнавання граматичної структури
  - в)сприйняття граматичної структури
5. АГМ у середній загальноосвітній школі засвоюється
- а)лише на початковому ступені
  - б)на початковому та середньому ступенях
  - в) на старшому ступені
6. Новий активний граматичний матеріал раціонально пред'являти
- а)у письмовому тексті
  - б)в окремих реченнях
  - в) в ситуаціях мовлення
7. Для засвоєння АГМ слід найширше використовувати вправи
- а)мовні
  - б)умовно-мовленнєві
  - в)мовленнєві

8. Визначте раціональну послідовність вказаних видів вправ для засвоєння ГС, що належать до АГМ

а) вправа на імітацію зразка мовлення (ЗМ)

б) вправа на завершення ЗМ

в) вправа на підстановку ЗМ

9. Виберіть комунікативно спрямовану інструкцію до вправи на засвоєння питальної форми дієслова

а) зробіть подані речення питальними

б) вставте необхідне допоміжне слово

в) спитайте свого товариша, чи виконав він дії, які я називав

10. Виберіть комунікативно спрямовану інструкцію до вправи на засвоєння заперечної форми дієслова

а) виправте мене, якщо я не правий

б) вставте заперечення там, де необхідно

в) зробіть подані речення заперечними

Ключ:

Тест до теми «Навчання активного граматичного матеріалу ІМ»

1в; 2б; 3б; 4а; 5б; 6в; 7б; 8б,г,в,а; 9в; 10а

Тема 3. Навчання пасивного граматичного матеріалу.

Мета: Сформувати методичні вміння для навчання пасивного граматичного матеріалу.

Завдання:

- ознайомити з метою і змістом навчання пасивного граматичного матеріалу;
- проаналізувати прийоми і способи подачі пасивного граматичного матеріалу та вправи, що використовуються в різних підручниках англійської мови для його засвоєння;
- навчити ефективних способів і прийомів роботи для засвоєння пасивного граматичного матеріалу;
- навчити складати та реалізовувати фрагменти уроків, мета яких - засвоєння пасивного граматичного матеріалу.

План заняття

1. Мета і зміст навчання пасивного граматичного матеріалу англійської мови у мови у школі.

- Чинні програми за Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392 та Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти II ступеня, розробленою на виконання Закону України «Про освіту» і затвердженою Наказом № 405 МОН від 20.04.2018;

Опрацювавши вказані джерела, сформулюйте і запишіть, що є пасивним граматичним мінімум (ПГМ) і з якою метою він засвоюється. Випишіть з програми по класах конкретний граматичний матеріал, який учень має засвоїти лише рецептивно, тобто розпізнавати та розуміти при читанні (5-9 класи).

2. Особливості навчання пасивного граматичного матеріалу.

3. Процес засвоєння пасивного граматичного матеріалу.

Назвіть етапи роботи над ПГМ. Розкрийте методику ознайомлення учнів з новим ГС, що належить до ПГМ. Запишіть приклади і назви видів вправ, що виконуються на етапі автоматизації дій учнів на рівні речення та на рівні тексту (фрагментів текстів).

Література:

1.Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

2 .Пабат М. А. Методика навчання іноземних мов: навч. посібник / М. А. Пабат, І. Ф. Будз, Я.В.Поченюк; МОН України, ПВНЗ «МЕГУ ім. акад. Степана Дем'янчука», Каф. романо-герман. філології. Рівне : МEGУ, 2023. 516 с.

3.Борщовецька В.Д., Ігнатенко В.Д. Основи методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посіб. / В.Д. Борщовецька, В.Д. Ігнатенко. Біла Церква: БНАУ, 2018. 122 с.

Виконання методичного завдання

1. Підготуйте та розіграйте свій фрагмент уроку з навчання ГС, що належить до ПГМ (за власним бажанням оберіть підручник з англійської мови для 5-9 класів ЗЗСО).

ТЕСТ для самоконтролю

Інструкція: Визначте правильну відповідь(а.б чи в) і запишіть її (наприклад: 1-а).

1. До ПГМ входять:

- а) граматичні явища, які необхідно розпізнавати і розуміти в текстах при читанні та аудіюванні
- б) граматичні явища, що використовуються в усному мовленні і читанні
- в) граматичні явища, що використовуються лише в усному мовленні

2. Метою навчання ПГМ у школі є:

- а) знання граматичних явищ, що вживаються лише в писемному мовленні
- б) формування рецептивних граматичних навичок
- в) формування репродуктивних граматичних навичок

3. До рецептивної граматичної навички входить:

- а) вживання граматичної структури у мовленні
- б) оформлення(усне чи письмове) ГС відповідно до норм даної мови
- в) розпізнавання граматичних форм та співвіднесення їх з певним значенням

4. Методика навчання активного і пасивного граматичних мінімумів

- а) зовсім не різняться
- б) різняться несуттєво
- в) різняться суттєво

5. Новий пасивний граматичний матеріал доцільно пред'являти учням:

- а) в ситуаціях мовлення
- б) у структурних групах
- в) в таблицях або письмових мікро текстах

6. Більш раціональним способом пояснення граматичних явищ,що входять до ПГМ, є

- а) описові правила
- б) правила-інструкції
- в) правила-схеми

7. Для засвоєння пасивного граматичного матеріалу використовуються

- а) рецептивні вправи
- б) репродуктивні вправи
- в) продуктивні вправи

8. Для вправи на засвоєння пасивного граматичного матеріалу підходить інструкція:

- а) знайдіть серед поданих речення з нереальною умовою і запишіть їх номери
- б) розкрийте дужки і поставте дієслово у правильній формі
- в) поставте запитання до підкреслених членів речення

9. Визначте тип вправи для навчання ПГМ, що має таке завдання-інструкцію: «Прочитайте подані речення(текст).Визначте функції віддієслівних форм V-ing»

- а) мовленнєва продуктивна
- б) мовленнєва рецептивна
- в) мовна рецептивна

10. Пасивний граматичний матеріал можна вважати засвоєним, якщо учні розпізнають і розуміють його на рівні:

- а) окремого речення
- б) тексту
- в) групи речень

Ключ:

Тест до теми «Навчання пасивного граматичного матеріалу ІМ»

1а; 2б; 3в; 4в; 5в; 6б; 7а; 8а; 9в; 10б.

Тема 4. Навчання лексичного матеріалу .

Мета: Оволодіти методичними вміннями, необхідними для навчання лексичного матеріалу.

Завдання:

- а) Ознайомитися з метою і змістом навчання активного і пасивного лексичного матеріалу.
- б) Проаналізувати прийоми і способи подачі лексичного матеріалу та вправи, що використовуються в різних підручниках АМ для його засвоєння.
- в) Оволодіти ефективними способами і прийомами навчання активного та пасивного лексичного матеріалу.
- г) Навчитися складати і проводити фрагменти уроків з навчання лексичного матеріалу.

План обговорення

- 1. Мета і зміст навчання лексики на різних ступенях.

Чинні програми за Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392 та Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти II ступеня, розробленою

на виконання Закону України «Про освіту» і затвердженою Наказом № 405 МОН від 20.04.2018;

• Опрацювавши вказане джерело, сформулюйте мету навчання лексики у школі; дайте характеристику рецептивної та репродуктивної лексичної навички; визначте поняття "лексична одиниця", "шкільний лексичний мінімум", "активний і пасивний лексичний мінімум", "реальний і потенціальний словник"; випишіть з чинної програми вимоги до оволодіння лексикою по класах.

2. Процес засвоєння нових лексичних одиниць (ЛО) активного лексичного мінімуму.

3. Роль сучасних освітніх технологій у навчання іншомовного лексичного матеріалу у ЗЗСО. Застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов, дистанційні технології, використання інтернет-ресурсів.

4. Назвіть способи семантизації лексики та поясніть, чим зумовлений вибір того чи іншого способу; назвіть труднощі засвоєння різних ЛО та способи їх подолання; випишіть основні типи і види вправ для оволодіння ЛО активного мінімуму; наведіть приклади різних видів вправ англійською мовою.

Проаналізуйте засоби семантизації у підручниках, випишіть приклади:

1. Англійська мова: Підручник для 7-го класу закладів загальної середньої освіти (7-й рік навчання). 2-ге вид., перероблене. Тернопіль : “Видавництво Астон”, 2020. 224 с. : іл.

2. Англійська мова: підручник для 7-го класу (7-й рік навчання). Full Blast Plus for Ukraine. Лінгвіст, 2024.

3. Англійська мова: підручник для 7-го класу (7-й рік навчання). Prepare. Ukrainian Edition 7. Лінгвіст, 2024

5. Автоматизація дій учнів з ЛО пасивного та потенціального словників.

Назвіть вправи, які сприяють оволодінню пасивним та потенціальним словниками; наведіть приклади вправ англійською мовою.

6. Об'єм індивідуального семантичного поля учня, від чого він залежить.

7. Контроль сформованості лексичних одиниць.

8. Методика використання словників на уроках іноземної мови та процесі самостійної роботи учнів.

9. Використання асоціативного методу у формуванні лексичних навичок («mind map» ментальна карта, «карта розуму», «інтелект карта», soft skills). Розробіть власну ментальну карту з презентацією. За темами:

- UKRAINE
- SIGHTSEEING
- DOMESTIC ANIMALS (cat, dog...)

Ділова гра

1. Проаналізуйте:

а) способи семантизації активного лексичного мінімуму в різних підручниках англійської мови;

б) вправи для оволодіння ЛО активного мінімуму (5-7 класи);

в) вправи для оволодіння пасивним словником і створення потенціального словника (8-9 класи).

2. Будьте готові розіграти запропоновані фрагменти на практичному занятті.

3. На основі поданого зразка складіть власний фрагмент уроку, мета якого - ознайомити учнів з новими ЛО (активний мінімум) циклу уроків і навчити вживати нові ЛО на рівні фрази та понадфразової єдності. Скористайтеся одним із підручників англійської мови для середньої школи (початковий або середній ступінь).

4. Будьте готові розіграти свої фрагменти уроків на практичному занятті. Підручник обирайте за вашими бажаннями (рекомендовані МОН).

Методичні рекомендації до підготовки фрагментів уроків

1. Ознайомтеся з відповідним циклом уроків підручника.

2. Підготуйте необхідне унаочнення.

3. Продумайте і запишіть всі етапи ваших фрагментів уроків.

4. Розіграйте складені вами фрагменти уроків.

Ось кілька практичних порад для створення ефективного плану уроку:

- обирайте завдання, що допоможуть досягти поставленої мети; також перевірте логічний зв'язок між етапами уроку;
- забезпечте різноманіття завдань, схем взаємодії та навичок, що опрацьовує учнівство. Учні/-иці будь-якого віку потребують різноманіття, але особливо воно важливе для молодших школярів/-ок, вони потребують частішої зміни діяльності;
- добре, якщо план уроку містить етапи, які, за потреби, можна пропустити. Добре також включити до плану варіації. А саме – диференційовані або додаткові завдання на випадок, якщо учням/ицям знадобиться менше часу на виконання завдань, ніж вчитель/-ка розраховує, або якщо вчитель/-ка не впевнений/-на, чи добре працюватимуть усі частини плану;
- складати план якнайпростіше, нотатки – кращі за повні речення, і немає потреби описувати кожний крок у деталях. Проте може знадобитися записати деякі речі повністю – наприклад, підказки для опрацювання якоїсь структури, запитання для перевірки розуміння, інструкції тощо;

Увага! До кожного плану - конспекту додавайте скановані сторінки опрацьованого матеріалу.

Ознайомтесь з порадам та рекомендаціями щодо складання плану-коспекту за посиланням:

<https://nus.org.ua/view/suchasne-vykladannya-inozemnyh-mov-plan-uroku/>

ТЕСТ для самоконтролю

Інструкція: Визначте правильну відповідь і запишіть її.

1. До лексичного шкільного мінімуму входить
  - а) активний і потенціальний словник
  - б) активний і пасивний словник
  - в) активний, пасивний і потенціальний словник
2. Реальний словник учня утворюють
  - а) пасивний та активний словниковий запас
  - б) активний та потенціальний запас
  - в) потенціальний та пасивний запас
3. До потенціального словника учня входять
  - а) слова, які вони самостійно вживають у говорінні
  - б) слова, про значення яких вони дізналися із словника
  - в) слова, про значення яких вони можуть здогадатися при читанні та/або аудіюванні
4. Поняття «лексична одиниця» включає
  - а) слово
  - б) вільне словосполучення
  - в) стале словосполучення
  - г) мовленнєве кліше
  - д) просте речення
5. Метою навчання лексики в середній школі є
  - а) формування лексичних навичок говоріння, аудіювання, читання і письма
  - б) знання всієї лексики іноземної мови
  - в) формування в учнів потенціального словника
6. Вибір способу семантизації ЛО залежить
  - а) від уподобання вчителя
  - б) від особливостей ЛО
  - в) від тематики для мовлення
7. Виходячи з особливостей ЛО, виберіть найдоцільніший спосіб семантизації для таких груп слів:

1) cat,dog,cow,sheep,cock,hen	а) здогадка завдяки відомим афіксам
2) lady, sir,Mr, Mrs, Miss	б) здогадка завдяки подібності ЛО до слів рідною мовою
3) continent, tourist, region, climate, total	в) наочність
4) misunderstand, disarmament, helpful, helpless, unjust	г) тлумачення
8. Пред'являти нові ЛО, що належать до активного лексичного мінімуму, доцільно
- в ситуації мовлення
  - в писемному мікро тексті
  - ізольовано
9. Формування навички розуміння похідних слів при читанні сприятиме вправа
- на підстановку ЛО у зразок мовлення
  - на групування ЛО згідно з їх афіксами
  - на парафраз
10. Визначте послідовність поданих нижче видів вправ для оволодіння ЛО, що належать до активного лексичного мінімуму
- самостійне вживання ЛО на рівні фрази
  - лаконічна відповідь на альтернативне запитання
  - завершення зразка мовлення

Ключ:

Тест до теми «Навчання лексичного матеріалу ІМ»

1в; 2а; 3в; 4а,в,г; 5а; 6б; 7-1в,2г,3б,4а; 8а; 9б; 10б,в,а.

Тема 5. Навчання фонетичного матеріалу .

Мета: Оволодіти методичними вміннями, необхідними для навчання англійської вимови.

Завдання:

- Ознайомитися з метою і змістом навчання фонетики ІМ. Навчитися:
  - проводити методичний аналіз звуків іноземної мови з урахуванням їх методичної типології;
  - складати вправи для розвитку фонематичного та інтонаційного слуху учнів;
  - складати вправи для формування слуховимовних (артикуляційних та ритміко-інтонаційних) навичок;
  - добирати матеріал для проведення фонетичної зарядки;
  - планувати і проводити фрагменти уроків з навчання вимови.

Питання для опрацювання

1. Мета і зміст навчання вимови у школі. Різні підходи до навчання вимови.

Сформулюйте мету навчання вимови у школі; визначте, що входить до фонетичного мінімуму; розкрийте поняття "апроксимації" у навчанні вимови; назвіть три групи звуків англійської мови за ознакою схожості/ розбіжності зі звуками української мови; обґрунтуйте вибір підходу - імітативного, аналітичного або аналітико-імітативного до навчання вимови.

2. Ознайомлення з новими звуками англійської мови та автоматизація дій учнів з ними.

На основі опрацьованої літератури поясніть, як доцільно подавати учням новий звук (нові звуки); випишіть види вправ та приклади до них:

а) для формування фонематичного слуху; б) для формування артикуляційної навички.

3. Ознайомлення учнів з новими інтонаційними моделями (ІнМ) та автоматизація дій учнів з ними.

На основі опрацьованої літератури поясніть, як доцільно подавати учням нову(і) ІнМ(і); випишіть види вправ та приклади до них: а) для формування інтонаційного слуху, б) для формування інтонаційної навички.

4. Удосконалення слуховимовних навичок учнів на середньому і старшому ступенях навчання .

Сформулюйте завдання для навчання вимови на середньому і старшому ступенях; випишіть приклади вправ з використанням скоромовок, приказок, римівок, віршів, діалогів, уривків з прози, а також вголос уривків текстів з підручника. Зробіть аудіо та відео презентацію.

5. Використання сучасних засобів у навчанні вимови.

Випишіть приклади вправ для навчання вимови, в яких доцільно використовувати технічні та сучасні засоби навчання.Зробіть презентацію.

Практичні завдання

1. Проаналізуйте способи подачі звука [w] в різних підручниках англійської мови для середньої школи.

2. Ознайомтеся з фрагментами уроків для навчання вимови звука [w] у 5 класі.

Підготуйте власні фрагменти уроків з навчання вимови звуків [θ] та [ð] у 5 класі.

Передбачте паралельно навчання фразового наголосу та висхідного тону (у загальних запитаннях). Використайте один із підручників англійської мови для початкового ступеня навчання.

Фрагменти уроків для ознайомлення

Мета: Навчити учнів упізнавати звук[w] і правильно його вимовляти

(на рівні окремих слів та речень).

Обладнання: Дзеркальця, фонограма.

Етап. Мета. Прийом	Зміст роботи
<p>Етап 1. Виконання вправ на гімнастику язика</p> <p>Мета: Підготувати артикуляційну базу для вимови звука [w].</p> <p>Прийом: Колективне виконання розпоряджень учителя (учні користуються дзеркальцями).</p>	<p>Т: Підготуйтеся до вимови звука, який зовсім не схожий на звук української мови: [w] "We see a white window." Дивіться у дзеркальце й робіть те, що роблю я: округліть губи так, ніби ви збираєтесь задуть свічку</p>
<p>Етап 2. Відпрацювання вимови окремого звука у словах і словосполученнях.</p>	<p>Т: А тепер слухайте мене, дивіться, як я вимовляю звук [w]: We see a white window. Спробуйте вимовити звук [w], включивши голос. Повторюйте за мною хором (хорова імітація).</p>

<p>Мета: Навчити учнів вимовляти звук [w] та впізнавати його на слух.</p> <p>Прийоми: Хорове повторення, виконання розпоряджень учителя, індивідуальне повторення.</p>	<p>T-Class (CI): we, well, will, why, when, window, twenty.</p> <p>T: Послухайте слова і підніміть руку, коли почуєте слово зі звуком [w] (упізнавання): wine, vine, vent, went, white, week, veil, whale, van, wheel.</p> <p>T: Послухайте інші слова зі звуком [w], повторюйте за мною по черзі (індивідуальна імітація).</p> <p>T—Pupil₁ (P₁), P₂, P₃ ... : wet, wall, winter, twice, twenty, window, weekend, well, wish, wild woods, warm water.</p>
<p>Етап 3. Відпрацювання</p> <p>вимови звуків в опозиції у словах та словосполученнях.</p> <p>Мета: Навчити учнів розрізняти на слух звуки [w] та [v] і правильно вимовляти їх в опозиції.</p> <p>Прийоми: Виконання розпоряджень учителя, пояснення, хорове та індивідуальне повторення.</p>	<p>T: Якщо замість того, щоб округлити губи при вимовлянні губно-губного звука [w], нижня губа торкається верхніх зубів, то ми одержимо відомий вам губно-зубний звук [v]. Послухайте пари слів зі звуками [w] і [v] та визначте, однакові чи різні їх перші звуки. Якщо однакові, ставте знак "+", якщо різні, знак "-" біля відповідної цифри (диференціація).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wine - vine (-) 2. west - wet (+) 3. veal - veil (+) 4. warm - vent (-) 5. when - why (+) 6. veal - white (-) 7. we watch (+) <p>T: А тепер послухайте записані на плівку пари слів з цими звуками і повторюйте їх за диктором спочатку хором, а потім по черзі (контрастування).</p> <p>Speaker (Sp)-CI: veal - wheel, vest - west, vet - wet, vine - wine, veil - whale.</p> <p>T: Послухайте слова зі звуками [w] та [v], записані на плівку. Після кожного слова буде невелика пауза, під час якої ви повинні підняти картку з відповідним транскрипційним значком - [w] або [v] (ідентифікація).</p>

	T: Wine, vine, vent, went, white, week, veil, whale, van, wheel.
<p>Етап 4. Відпрацювання вимови нового звука в реченнях та римівках/ віршиках.</p> <p>Мета: Навчити учнів правильно вимовляти новий звук у потоці мовлення, формувати навички вживання фразового наголосу та низхідного тону.</p> <p>Прийоми: Хорове повторення за вчителем чи диктором, індивідуальне декламування вірша.</p>	<p>T: Послухайте речення з розширенням і повторюйте їх за мною хором.</p> <p>T-CI: 'Where's the \watch? 'Where's the \ white watch? 'Where's the white watch we \want? 'Where's the 'white 'watch we want to \wind?</p> <p>T: Послухайте віршик про маленького хлопчика Віллі, який завжди плаче. Повторюйте його за мною хором. T-CI: Why do you cry, Willie? Why do you cry? Why, Willie? Why, Willie? Why, Willie? Why?</p> <p>T: Хто хоче продекламувати віршик про Віллі? Я вам допоможу. T-P_{1T} P₂, P₃: Why do you cry, Willie? Etc.</p> <p>T: А зараз послухайте ще один віршик- про погоду, яку ми маємо витримувати, якою б вона не була. Віршик записаний на півці: слухайте, а потім повторюйте за диктором рядок за рядком. Sp—CI: When the weather is wet We must not fret. When the weather is cold We must not scold. When the weather is warm. We must not storm. But be thankful together</p>

	Whatever the weather. Т: Хто хоче продекламувати віршик перед класом?
--	--

Передбачається, що учні вперше зустрілися з новим звуком у тексті при пред'явленні всього навчального матеріалу циклу уроків

ТЕСТ для самоконтролю

Інструкція: Визначте правильну відповідь(а,б чи в) і запишіть її (наприклад: 1-а).

- Метою навчання вимови в середній школі є:
  - ознайомлення учнів із звуками англійської мови
  - формування слуховимовних навичок мовлення
  - ознайомлення з інтонаційними моделями англійської мови
- Основним методом навчання вимови у середній школі вважається
  - імітативний
  - аналітико-імітативний
  - аналітичний
- Імітація без пояснення артикуляції використовується для навчання звуків, що
  - максимально наближені до звуків рідної мови
  - схожі зі звуками рідної мови,але відрізняються від них за суттєвими ознаками
  - відсутні в рідній мові
- Пояснення артикуляції, яка супроводжується імітацією, використовується для навчання звуків, що
  - максимально наближені до звуків рідної мови
  - схожі зі звуками рідної мови, але відрізняються від них за суттєвими ознаками
  - відсутні в рідній мові
- Перше ознайомлення з новим фонетичним явищем має відбуватися
  - в окремих словах
  - ізольовано
  - у звуковому тексті
- Визначте вид рецептивної вправи на розвиток фонематичного слуху, що має таке завдання-інструкцію: «Послухайте пари слів і визначте, чи однакові у них голосні звуки всередині слова»
  - вправа на упізнавання
  - вправа на диференціацію
  - вправа на ідентифікацію

7. Визначте вид репродуктивної вправи на засвоєння інтонаційної моделі, що має таке завдання-інструкцію: «Послухайте мої розпорядження і передайте їх товаришу як прохання»
- а) вправа на імітацію
  - б) вправа на підстановку
  - в) вправа на трансформацію
8. Звуки виділяються із зразка мовлення й опрацьовуються окремо
- а) завжди, коли вивчається новий звук
  - б) якщо звук суттєво відрізняється від звука рідної мови
  - в) якщо звук відсутній у рідній мові
9. При навчанні вимови обов'язково використовуються такі допоміжні засоби
- а) таблиці
  - б) схеми
  - в) фонограми
10. Навчання вимови завершується на
- а) початковому ступені
  - б) середньому ступені
  - в) старшому ступені

Ключ:

Тест до теми «Навчання фонетичного матеріалу ІМ»

1б; 2б; 3в; 4б,в; 5в; 6б; 7в; 8б,в; 9в; 10в.

Змістовий модуль 3. Аналіз зарубіжних методів навчання.

Тема 6: «Короткий огляд методів навчання»

Мета:

Проаналізувати основні зарубіжні методи навчання іноземних мов та можливість їх використання у школах України.

Завдання:

- ознайомити з психологічними, лінгвістичними та методичними основами - зарубіжних методів навчання;
- проаналізувати цілі, зміст, основні прийоми і способи навчання в різних зарубіжних методах;
- визначити можливості та межі використання елементів різних методів у школах України.

План заняття

1. Класифікація методів навчання іноземним мовам.
2. Граматико-перекладні методи.
3. Прямі методи.
4. "Усний метод" Г. Пальмера та система навчання читання М. Уеста. Г. Пальмер.

Ознайомившись з матеріалом, будьте готові:

- визначити сутність усного методу;
- назвати основні форми роботи в рамках цього методу;
- пояснити сутність вправ рецептивних, репродуктивних, "умовна бесіда", "природна бесіда";
- пояснити призначення посібників для читання, розроблених М. Уестом;
- пояснити роль передтекстових і післятекстових завдань.

5. Критичний аналіз аудіо-лінгвального методу (АЛМ).

Охарактеризуйте психологічну та лінгвістичну основу АЛМ, підкресліть його досягнення та недоліки. Випишіть принципи методичної системи, а також назви вправ і приклади.

6. Критичний аналіз аудіо-візуального методу (АВМ).

Громова Л. А. Аудіо-візуальний метод и практика его применения.

Охарактеризуйте психологічну і лінгвістичну основу АВМ, вкажіть на його досягнення та недоліки, мету навчання та методичні принципи. Запишіть етапи роботи з діалогом-зразком та приклади вправ.

Ділова гра

I. Проаналізуйте вправи із книжки Г.Пальмера, визначте вид кожної з них і будьте готові виконати їх в аудиторії перед студентами групи (один студент виступає в ролі вчителя, решта - в ролі учнів).

Див.: Пальмер Г. Усний метод навчання іноземних мов. Київ, 1964. С. 60-63.

II. Ознайомтеся з різними вправами на засвоєння структур за системою Ч.Фріза-Р.Ладо.

Етап I. Засвоєння структур з різним лексичним наповненням.

а) Прослуховування мовленнєвого зразка і виконання "простої" підстановки заміни одного з його елементів.

Завдання виконується хором або індивідуально.

T: I like this new house.

P: I like this new house.

T: Old.

P: I like this old house.

T: Green.

P: I like this green house. Etc.

б) Прослуховування мовленнєвого зразка і виконання простої підстановки у позиції, що змінюється – заміна різних елементів структури.

T: I see a new house in the street.

P: I see a new house in the street.

T: Old.

P: I see an old house in the street.

T: Woman.

P: I see an old woman in the street.

T: Garden.

P: I see an old woman in the garden. Etc

в) Прослуховування мовленнєвого зразка і його трансформація.

T: Columbus discovered America in 1492. America was discovered by

Columbus in 1492. P: (повторює те ж саме).

T: Bell invented the telephone. P: The telephone was invented by Bell. Etc.

г) Прослуховування мовленнєвого зразка і виконання багатосторонньої підстановки – одночасної підстановки декількох елементів.

T: He is going to the cinema tonight.

P: He is going to the cinema tonight.

T: Dancing-hall.

P: He is going to the dancing-hall tonight.

P: We are going to the dancing-hall tonight.

T: After classes.

д) Прослуховування мовленнєвого зразка та його розширення за рахунок даного елемента.

T: I read one chapter of the book.

P: I read one chapter of the book.

T: Long.

P: I read a long chapter of the book.

T: French.

P: I read a long chapter of the French book.

T: Which I bought.

P: I read a long chapter of the French book which I bought. Etc

Прослуховування двох простих речень та їх об'єднання у складне речення.

T: We went to the Zoo. I remember when.

T: I remember when we went to the Zoo.

T: John needed ten cents. I know why.

P: I know why John needed ten cents. Etc.

III. Розіграйте наведені вправи на засвоєння англійських структур.

7. Сугестопедичний метод Г. Лозанова.

8. Свідомо- практичний метод Б.В. Беляєва, Г.О. Харлова.

Додаткова література

- Subhash J. Communicative Language Instruction and Group method Technique //Иностр. яз. В школе. 1987. № 5.
- Лозанов Г.К. Сугестология і сугестопедія: Афтореф. Дис. Д-ра мед. Наук. София 1970. 64 с.
- Харлов Г.О. Мовленнєва діяльність в аспекті свідомо - практичного методу // Матеріали звітної наукової конференції професорсько- викладацького складу факультету РГФ, присвяченої 135- річчю ОДУ, квітень 2000. Одеса. С. 235-237.
- A history of English language teaching: Howatt, A.P.R., Oxford: Oxford University Press, 1984. 394 pp.
- Celce-Murcia, M. Teaching English as a Second or Foreign Language. 3-d ed. USA: Heinle & Heinle Publishers, 2001. 708 pp.
- Larsen-Freeman, D. Techniques and Principles in Language Teaching. 2d ed. Oxford, UK: Oxford University Press, 2000. 106 pp.
- Richards, J. C. and Rodjers, T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. New York: Cambridge University Press, 1986. 171 pp. URL https://imwerden.de/pdf/vigel_zapiski.pdf
- Леган В. П. До проблеми методів викладання іноземної мови // *Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2011. Вип. 23. С. 72–74.
- Науменко У. В. Інноваційні методи навчання англійської мови у вищій школі в умовах модернізації. *«Молодий вчений».* № 3.1 (55.1). 2018. С. 163-166. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4.3/40.pdf>

Змістовий модуль 4. Методика викладання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти.

Тема 7. Методика викладання зарубіжної літератури в школі як наука і навчальна дисципліна. Її складники.

План обговорювання.

1. Історія становлення, етапи розвитку літератури як предмета в школі.
2. Методика викладання зарубіжної літератури в школі як наука і навчальна дисципліна.
2. Загальнонаукові та специфічні методи дослідження.
3. Познайомтеся з досвідом навчання літератури в різних країнах:
<https://osvitanova.com.ua/posts/4167-praktychnyi-pidkhid-do-vyvchennialiteratury-zakhidnyi-dosvid>.
Схарактеризуйте зміни та особливості по країнам.
4. Пройдіть за посиланням і зверніть увагу, як змінилося вивчення зарубіжної літератури в сучасній школі: https://www.youtube.com/watch?v=g_OUiUOvE68
Зробіть доповідь та розробіть таблицю.
5. Специфіка викладання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти України часів реформи НУШ.

Завдання

1. Доповніть дослідження цікавими історичними фактами по етапам розвитку і становлення МНЗЛ.
2. Як ви розумієте висловлювання «ЦІЛІСНА ОСВІТА та ФОРМУВАННЯ НАСКРІЗНИХ УМІНЬ УЧНІВ» стосовно викладання літератури в школі.

Тема 8. Планування та організація праці вчителя-словесника.

План обговорювання.

1. Типи і структура уроків зарубіжної літератури.
2. Види планів у роботі учителя словесника
3. План-конспект уроку зарубіжної літератури
4. Етапи вивчення художніх творів зарубіжної літератури в базовій школі.

Завдання

1. Дослідіть і напишіть вимоги до навчання предмета, які викладаються у Методичних рекомендаціях Міністерства освіти і науки України до початку кожного навчального року.
2. Ознайомтеся зі зразком Методичних рекомендацій про навчання зарубіжної літератури у 2021/2022 навчальному році.

3. Розробіть власний план-конспект уроку зарубіжної літератури.

Схема плану-конспекту уроку виглядає так:

1. Тема уроку може бути сформульована в формі проблемного запитання, що стане стрижнем усього уроку.

Тема уроку обов'язково оголошується на уроці та стисло записується у зошит. Це важливо для актуалізації опорних знань учнів, стимулювання їхньої уваги, цілепокладання та планування подальшої позаурочної роботи.

2. Епіграф до уроку зарубіжної літератури дозволить в додатковий спосіб зацентувати увагу учнів на ідеї уроку.

3. Мета. Ефективність уроку залежить від його мети – спрямованості на формування компетентностей, визначених програмою, та на досягнення очікуваних результатів навчання.

4. Обладнання (або наочність) до уроку

Кожен вид наочності виконує свої важливі функції в освітньому процесі, робить неповторним вивчення теми чи художнього твору, стимулює роботи і створює важливі асоціативні ряди з вивченим матеріалом у свідомості учнів.

5. Тип уроку. Залежить від його теми, мети, драматургії та змісту.

6. Перебіг уроку (план, тези або план-конспект уроку, у якому розкривається послідовність навчальних ситуацій).

7. Підсумки уроку. Це важливий компонент уроку, коли вчитель ставить питання до учнів, і у спільній розмові вони з'ясовують, наскільки досягли очікуваних результатів.

8. Домашнє завдання. Важливе місце у навчальній діяльності учнів займає домашня робота, яка передбачає самостійне виконання навчальних завдань за межами уроку.

Завдання

1. Розробіть власний план-конспект уроку і розіграйте на уроці.

Оберіть підручник за власним бажанням.

1. Зарубіжна література : підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / Н. Р. Мілянська. Тернопіль : Астон, 2023. 288 с. : іл.

2. Зарубіжна література : підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Н. Р. Мілянська. Тернопіль : Астон, 2021. 288 с. : іл.

3. Зарубіжна література: підруч. Для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н.М. Кадоб'янська, Л.М. Удовиченко. Харків: ТОВ «СИЦІЯ», 2022. 240 с.

4.Зарубіжна література : підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. М. Ніколенко, М. О. Зуєнко, Б. В. Стороха. Київ :Грамота, 2016. 288 с.

5. Зарубіжна література: підруч. Для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н.М. Кадоб'янська, Л.М. Удовиченко. Харків: ТОВ «СИЦІЯ», 2017. 272 с.
6. Зарубіжна література. 9 клас. Зошит для поточного та тематичного оцінювання / Н. М. Кадоб'янська, Л. М. Удовиченко. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2017. 84 с.
7. Зарубіжна література. 9 клас. Хрестоматія / Н.М. Кадоб'янська, Л.М. Удовиченко. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2017. 384 с. (у співавторстві).
8. Зарубіжна література. 5 клас. Зошит для поточного та тематичного оцінювання / Н. М. Кадоб'янська, Л. М. Удовиченко, М.С. Томашова. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2017. 64 с.
9. Зарубіжна література. 6 клас. Зошит для поточного та тематичного оцінювання / Н. М. Кадоб'янська, Л. М. Удовиченко, Л.В. Кулешова, І.В. Стеценко. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2017. 96 с.
10. Зарубіжна література. 7 клас. Зошит для поточного та тематичного оцінювання / Н. М. Кадоб'янська, Л. М. Удовиченко, О.П. Єрмакова. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2017. 80 с.

Ресурси

1. Електронні версії підручників <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>
2. Навчальні програми із зарубіжної літератури 5-9 класи
https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klassy-naskrizni-zmistovi-liniji/zarubizhna_literatura-naskrizni-zmistoviliniji/

Основна література

1. Ковбасенко Ю. І. Нова українська школа : штрихи до портрета (без глянцю та дьогтю) Освітня політика. Портал громадських експертів. 2018. URL:<http://education-ua.org/ua/articles/1173-nova-ukrajinska-shkolashtrikhi-do-portreta-bez-glyantsyu-ta-dogtyu>
2. Куцінко, О. Г. Особливості викладання зарубіжної літератури в школі. Харків: Основа, 2018. 94 с.
3. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: підручник для студентів вищих закладів освіти. Київ: Ленвіт, 2000. 240 с.
4. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: підручник. Київ : Слово, 2010. 432 с.
5. Удовиченко Л.М. Теорія і технологія вивчення художніх образів персонажів у курсі зарубіжної літератури старшої школи: монографія. Київ, 2020. 352 с.
5. Удовиченко Л.М. Авторська концепція підручників із зарубіжної літератури для старшої школи. *Проблеми сучасного підручника: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, 18-19 травня 2018 р., м. Мінськ. Київ: Педагогічна думка, 2018. С. 89-93.

Тема 9. Методи, прийоми і види робіт з літератури

План обговорювання.

1. Метод творчого читання художнього твору.

а) Перегляньте ролик «Як навчити дітей творчо читати?». Поміркуйте, які інструменти ви б використали упродовж навчання учнів зарубіжної літератури? https://www.youtube.com/watch?v=V_03pOg0vNo

в)Методичні прийоми реалізації методу творчого читання.

Познайомтеся з досвідом використання театралізацій на уроках зарубіжної літератури: <https://www.youtube.com/watch?v=dKkJYSvfMzk>

Сформулюйте свою думку про такий досвід.

С) Різновиди читання художнього твору

2. Прийом «Аудіокнига» або «Аудіовистава»

Аудіокниги Ганс Хрістіан Андерсен "Соловей"

<https://www.youtube.com/watch?v=rv4Pwq8xp8E>

а) Види робіт учнів для реалізації методу творчого читання.

2. Метод евристичної бесіди.

а) Методичні прийоми реалізації методу евристичної бесіди.

Види бесід. Етапи навчання.

б) Прийоми реалізації методу евристичної бесіди учнів.

С) Які запитання для евристичної бесіди, пропонуються у підручнику для 8-го класу упродовж вивчення однойменної трагедії Шекспіра.

Зарубіжна література: підруч. Для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н.М. Кадоб'янська, Л.М. Удовиченко. Харків: ФОЛІО, 2016. 304 с.

<https://www.youtube.com/watch?v=6Klqv-bVJ3g> підручник зар.літ .НУШ 5 КЛ.

3. Дослідницький метод.

Реалізація дослідницького методу в різних формах. Мультимедійний проект.

<https://www.youtube.com/watch?v=YlxAMNvd15c>

Проаналізуйте прийоми реалізації дослідницького методу

4. Мета і завдання використання репродуктивного методу

1. Прийоми реалізації репродуктивного методу

2. Види робіт учнів для реалізації репродуктивного методу.

Основна література

1. Дмитренко, К. А. Інноваційні методи викладання зарубіжної літератури. Харків : Основа, 2018. 92 с.
2. Мірошниченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: підручник. Київ : Слово, 2010. 432 с.
3. Удовиченко Л.М. Теорія і технологія вивчення художніх образів персонажів у курсі зарубіжної літератури старшої школи: монографія. Київ, 2020. 352 с.
4. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школах: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2007. 316 с.

Ресурси

1. ВСЕУКРАЇНСЬКА ШКОЛА ОНЛАЙН

<https://mon.gov.ua/ua/tag/vseukrayinska-shkola-onlajn>

2. Електронні версії підручників <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>

3. Удовиченко Л.М. та ін. Зарубіжна література в таблицях і схемах. / за заг. ред. Л. М.

Удовиченко, А. В. Кулешової. 5 клас. 2019. 66 с.

URL: <http://yakistosviti.com.ua/uk/Zarubizhna-literatura-2021>

9. Удовиченко Л.М. та ін. Зарубіжна література в таблицях і схемах. 6 клас./ за заг. ред. Л. М.

Удовиченко, І. В. Стеценко. 2019. 74 с.

URL: <http://yakistosviti.com.ua/uk/Zarubizhna-literatura-2021>

Зміст і форми самостійної роботи студентів з дисципліни

Самостійна робота – невід’ємний компонент професійної підготовки майбутнього учителя в умовах освітніх реформаційних процесів, що передбачає роботу студентів в аудиторії та за її межами.

Мета самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисципліни

«Методика викладання основної іноземної мови» полягає у розширенні та удосконаленні отриманих під час аудиторних занять знань у зв’язку з недостатньою кількістю аудиторних годин.

За місцем проведення ми розрізняємо самостійну роботу в аудиторії та самостійну роботу поза межами аудиторії.

Самостійна робота в аудиторії передбачає розвиток умінь:

- аналізувати відео-фрагменти уроків вчителів іноземних мов;
- аналізувати навчально-методичні комплекси та програми з іноземної мови для ЗНЗ;
- виконувати тестові завдання.

Самостійна робота поза межами аудиторії передбачає оволодіння студентами іншомовними технологіями при:

- виконанні пошукових завдань за допомогою інтернет-технологій;
- складанні вправ на основі вивчення вітчизняної та зарубіжної методичної літератури;
- виконанні проектної роботи;

Індивідуальна робота студентів в межах визначених модулів полягає у підготовці та демонстрації презентацій з використанням Power Point на семінарських заняттях, а також виступах на студентських науково-практичних конференціях з проблематикою, що виноситься на самостійне опрацювання.

Самостійна робота з формування методичної професійної компетентності відбувається на основі зазначених літературних та інформаційних джерел.

Зміст самостійної роботи студентів

Самостійна робота охоплює всі ланки навчального процесу з дисципліни:

- самостійне опрацювання окремих тем теоретичного курсу студентами денної і заочної форм навчання та всього теоретико-практичного курсу студентами екстернату;
- самостійну підготовку до практичних занять;
- розробка вправ, фрагментів уроків, планів-конспектів уроків, планів-сценаріїв

позакласних заходів, засобів навчання;

- аналіз шкільних підручників;
- самостійну підготовку до заліків та екзаменів;
- самостійне проведення навчально-виховного процесу у школі під час педагогічної практики;
- самостійне виконання курсової роботи.

Критерії оцінювання виконання студентами самостійних завдань мають бути прозорими, Їх потрібно оголосити студентам на першому занятті. Результати виконання запропонованих видів навчальної діяльності є підставою для того, щоб студент мав право отримати допуск для складання іспиту. Виконання всіх видів робіт є обов'язковим для всіх студентів. Студенти, які не виконали у повному обсязі всі види завдань, можуть бути не допущеними до складання іспиту, як і ті студенти, які не виконали графік навчально-виховного процесу.

ЗРАЗОК МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

1 ВАРІАНТ

I. Виберіть правильний варіант відповіді (3 б.)

1. Методика навчання іноземних мов – це (0,5 б.)

- а) наука, яка вивчає цілі та зміст навчання, а також способи учіння і виховання на матеріалі іноземної мови
- б) наука, яка вивчає цілі, зміст, методи і засоби навчання, а також способи учіння і виховання на матеріалі іноземної мови
- в) наука, яка вивчає цілі, зміст, способи і принципи навчання, а також способи учіння і виховання на матеріалі іноземної мови

2. Навчання іноземної мови здійснюється на основі принципів (0,5 б.):

- а) загальних та спеціальних
- б) основних та допоміжних
- в) дидактичних та методичних

3. Оберіть варіант, який не належить до засобів навчання іноземної мови (0,5 б.):

- а) технічні та нетехнічні засоби навчання
- б) дидактичні та методичні засоби навчання
- в) основні та допоміжні засоби навчання

4. Предметом методики викладання іноземних мов є (0,5 б.):

- а) метод навчання
- б) навчання
- в) іноземна мова

5. З поданих варіантів оберіть ті, які належать до допоміжних методів навчання (декілька варіантів відповіді) (1 б.):

- а) метод інтерв'ю
- б) критичний аналіз літературних джерел
- в) пробне навчання
- г) бесіда
- д) анкетування
- е) дослідне навчання

II. З'єднайте між собою подані нижче фрази (4 б.) Біхевіористський підхід

- 1) Інтуїтивно-свідомий підхід
- 2) Свідомий пізнавальний підхід
- 3) Комунікативний підхід

- а) передбачає оволодіння іноземною мовою на основі моделей в інтенсивному режимі з наступним усвідомленням їх значення і правил оперування ними
- б) передбачає органічне поєднання свідомих і підсвідомих компонентів у процесі навчання іноземної мови
- в) визначає оволодіння іноземною мовою як сформованість реакцій на іншомовні стимули
- г) спрямовує діяльність учнів на засвоєння правил використання лексико-граматичних моделей

III. Заповніть пропуски у поданих нижче визначеннях (3 б.)

- 1) _____ - це будь-яке складне явище, до якого входять численні елементи, котрі утворюють певну сукупність завдяки наявності між ними внутрішніх зв'язків.
- 2) Навчальний процес з іноземної мови включає _____ основні методичні етапи.
- 3) Зміст іншомовної комунікативної компетенції зумовлений такими видами компетенцій: _____, _____ та _____.

IV. Розкрийте зміст соціокультурної компетенції.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

ВАРІАНТ 2

I. Виберіть правильний варіант відповіді (40 б.)

- 1. До допоміжних методів навчання іноземних мов не належить:
  - а) анкетування
  - б) експеримент
  - в) бесіда

- 2. Об'єктом методики викладання іноземних мов є:
  - г) метод навчання
  - д) навчання
  - е) іноземна мова

- 3. Визначте тип вправи, що має таке завдання-інструкцію: "Подивіться на карту. Я буду описувати географічне положення Великої Британії. Погодьтеся зі мною, якщо я правий, і повторіть мої твердження".:
  - а) мовна рецептивно-репродуктивна
  - б) умовно-мовленнєва рецептивно-репродуктивна
  - в) мовленнєва продуктивна

- 4. При навчанні вимови обов'язково використовуються такі допоміжні засоби:
  - а) таблиці
  - б) схеми
  - в) фонограми

5. До лексичного шкільного мінімуму входить:
- а) активний і потенціальний словник
  - б) активний і пасивний словник
  - в) активний, пасивний і потенціальний словник
6. Завданням навчання граматики у школі є:
- а) дати учням систематичні знання з граматики ІМ
  - б) сформуванню лише репродуктивні граматичні навички
  - в) сформуванню репродуктивні й рецептивні граматичні навички
7. Метою навчання пасивного граматичного мінімуму в школі є:
- а) знання граматичних явищ, що вживаються лише в писемному мовленні
  - б) формування рецептивних граматичних навичок
  - в) формування репродуктивних граматичних навичок
8. Аудіювання є:
- а) метою навчання ІМ
  - б) ефективним засобом навчання ІМ
  - в) одночасно і метою, і засобом навчання ІМ
9. Вихідною одиницею навчання діалогічного мовлення є:
- а) репліка
  - б) діалогічна єдність
  - в) мікродіалог
10. Мета навчання монологічного мовлення за темою досягнута, якщо учні вміють висловлюватися:
- а) в опорі на текст-зразок
  - б) в опорі на ключові слова
  - в) без будь-якої опори
11. Перенос навички читання з рідної мови на іноземну легше здійснюється, якщо починати із слів:
- а) з голосною у відкритому складі
  - б) з голосною у закритому складі
  - в) із сполученням голосних
12. При формуванні умінь вивчаючого читання адекватною вправою є:
- а) прочитати даний абзац, підкреслити слова зі вказаним звуком
  - б) прочитати даний абзац, звертаючи увагу на інтонацію
  - в) прочитати даний абзац і здогадатись про значення підкреслених слів
13. Мовленнєвою вправою у навчанні писемного мовлення є
- а) написання листа зарубіжному другові
  - б) розширення висловлювання
  - в) складання плану у формі запитань

14. Об'єктами аналізу основної частини уроку є такі компоненти його структури (визначте, яке із запропонованих тверджень неправильне, і запишіть його):

- а) мовленнєва зарядка
- б) подача мовного матеріалу
- в) тренування у використанні мовного матеріалу в аудіюванні, говорінні, читанні та письмі

15. Основним прийомом реалізації формуючої індивідуалізації на позакласних заняттях є:

- а) адаптуючі роздавальні картки
- б) фонограма
- в) пам'ятки

16. До методу активізації резервних можливостей особистості та колективу відноситься:

- а) принцип комунікативності
- б) принцип особистісного спілкування
- в) принцип ситуативної спрямованості

17. Контроль навчання має бути:

- а) об'єктивним і систематичним
- б) репрезентативним і рубіжним
- в) об'єктивним та індивідуальним

18. Основна мета позакласної роботи з ІМ полягає:

- а) в подальшому удосконаленні практичного володіння учнями іноземною мовою
- б) в розвитку особистості учня
- в) в естетичному вихованні учнів

19. Представниками аудіо-лінгвального методу є:

- а) Ч.Фріз, Р.Ладо
- б) Г.Пальмер, М.Уест
- в) М.Берліц, Ф.Гуен, М.Вальтер

20. Поняття "лексична одиниця" включає в себе (декілька варіантів відповіді):

- а) слово
- б) вільне словосполучення
- в) стале словосполучення
- г) мовленнєве кліше
- д) просте речення
- е) складне речення

II. 1. Заповніть пропуски у поданих нижче визначеннях (10 б.)

- 4) _____ - це будь-яке складне явище, до якого входять численні елементи, котрі утворюють певну сукупність завдяки наявності між ними внутрішніх зв'язків.
- 5) Навчальний процес з іноземної мови включає _____ основні методичні етапи.
- 6) Зміст іншомовної комунікативної компетенції зумовлений такими видами компетенцій: _____, _____ та _____.

2. З'єднайте між собою метод навчання та його недолік (4 б.)

1. Перекладні методи
2. Прямі методи
3. Усний метод Г. Пальмера
4. Методична система навчання Майкла Уеста

- а) повне виключення рідної мови з процесу навчання; повне заперечення ролі граматики
- б) погана орієнтація на оволодіння мовою як засобом спілкування, навіть у плані навчання читання; відрив форми від змісту
- в) ототожнення зрілого читання та читання із загальним розумінням змісту
- г) ототожнення засвоєння дитиною рідної мови з процесом оволодіння іноземною мовою в штучних умовах

3. Інструкція: У поданій нижче таблиці позначте буквою "П" постійні компоненти уроку, а буквою "З" - змінні.

Структура уроку ІМ

Частини	Компоненти уроку	Відповідь
уроку		
I. Початок	1. Організаційний момент	
уроку	2. Мовленнєва або фонетична зарядка	
	3. Подача нового матеріалу	
II. Основна	4. Тренування у мовленні	
частина	5. Практика у мовленні	
уроку	6. Систематизація вивченого	
	7. Контроль навичок та вмінь	
	а) поточний	

б) тематичний, підсумковий

III. Кінець 8. Пояснення домашнього завдання

уроку

9. Підсумки уроку

III. Дайте розгорнуті відповіді (24 б.)

1. Поняття «система навчання» та її зміст. Поурочна лексична доза.
2. Труднощі формування граматичних навичок. Принципи формування граматичних навичок.

Питання до екзамену

1. Методика викладання іноземних мов як наука та її зв'язок з іншими науками .
2. Дидактичні принципи навчання іноземним мовам.
3. З'ясування та характеристика основних частин змісту навчання іноземним мовам (знання конкретного мовного матеріалу (лексика, граматики, фонетика, орфографія), вміння та навички усного мовлення, читання, письма, тематика).
4. Поняття системи в науках, зокрема, в методиці викладання ІМ.
5. Прямий метод навчання ІМ (Берліц, Гуен, Пассі).
6. Усний метод навчання (Пальмер, Френч, Фріз).
7. Аудіо-лінгвістичні методи навчання ІМ (аудіо-лінгвальний та аудіо-візуальний).
8. Система вправ при візуальному навчанні ІМ. Класифікація та характеристика типів вправ (мовні, тренувальні, комунікативні).
9. Навчання лексиці. Принципи та способи відбору лексики для навчання ІМ.
10. Навчання граматиці ІМ. Стадії формування граматичних навичок (аналіз активного та пасивного граматичного мінімуму).
11. Навчання вимови. Труднощі, які виникають при навчанні фонетичних закономірностей англійської мови.
12. Загальна характеристика психологічних особливостей усного мовлення.
13. Сугестопедичний метод Лозанова. Його переваги та недоліки.
14. Контроль при навчанні ІМ. О'єкти та засоби контролю при навчанні ІМ.
15. Зміст комунікативного методу. Комунікативний метод Є.І. Пасова.
16. Зміст комунікативного методу. Система рецептивно- репродуктивних мовленнєвих вправ.

17. Принцип комунікативного методу при навчанні говорінню.
18. Вивчення поняття методики з точки зору її типологічного значення і алгоритму навчання.
19. Основні принципи освіти і зміни у навчанні ІМ.
20. Державний освітній стандарт з ІМ.
21. Системне вивчення граматики: за і проти (Соловійова)
22. Диференційований підхід до навчання граматиці.
23. Початковий етап навчання вимови. Система вправ.
24. Місце і роль фонетичних навичок при навчанні ІМ.
25. Психологічні особливості оволодіння усним мовлення на ІМ.
26. Психологічні особливості навчання лексики на ІМ.
27. Психологічні особливості навчання фонетики на ІМ.
28. Психологічні особливості навчання граматики на ІМ.
29. Свідомо- практичний метод Б.В. Біляєва, Г.О. Харлова. Груповий метод. Метод повної фізичної реакції.
30. Граматико- перекладні методи.
31. Класифікація методів навчання ІМ.
32. Методична система навчання читанню М.Уеста.
33. Однозначна та багатозначна перекладна семантизація.
34. Спосіб багатослівного тлумачення значення іншомовних слів.
35. Формування фонетичних навичок мовлення (артикуляційний підхід).
36. Формування фонетичних навичок мовлення (акустичний підхід).
37. Формування фонетичних навичок мовлення. Мета та компоненти фонетичної зарядки, її місце на уроці.
38. Формування лексичних навичок мовлення. Об'єм індивідуальних семантичних кіл.
39. Формування граматичних навичок. Порівняльна характеристика структурного та системного методів.
40. Формування граматичних навичок. Імплицитний та експліцитний підходи.
41. Створення умовно-комунікативних та власне-комунікативних ситуацій для актуалізації граматичних навичок. Формування граматичних навичок.
42. Вправи на рівні словосполучення.
43. Вправи на рівні речення та понад фразової єдності.
44. Вправи на рівні слова.
45. Система лексичних вправ.
46. Лексичний навик, його структура та функціональна сутність.

47. Зв'язки слів та їх роль для здійснення іншомовного мовлення (формальні, асоціативні, парадигматичні, синтагматичні та смислові).
48. Формування соціокультурної та соціолінгвістичної компетенції на уроках англійської мови.
49. Формування дискурсивної та стратегічної компетенції на уроках англійської мови.
50. Диференційований підхід до формування вимови.
51. Використання різних видів наочності у процесі формування іншомовної лексичної компетенції.
52. Використання різних видів наочності у процесі формування іншомовної граматичної компетенції.
53. Вправи на формування рецептивних / репродуктивних граматичних навичок.
54. Мета і зміст навчання лексики. Поняття „активний” і „пасивний” лексичний мінімум. Різні способи семантизації лексичних одиниць.
55. Основні компоненти методики викладання іноземних мов як науки. Її зв'язок з суміжними науками.
56. Вправи у навчанні іноземним мовам: поняття „вправа”, „структура вправи”, класифікація вправ.
57. Використання специфічних *методів дослідження* у МНЗЛ
58. Етапи розвитку та історія становлення як предмета МНЗЛ в школі.
59. Специфіка викладання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти України часів реформи НУШ.
60. Типи і структура уроків зарубіжної літератури.
61. Види планів у роботі учителя словесника .План-конспект уроку зарубіжної літератури
62. Етапи вивчення художніх творів зарубіжної літератури в базовій школі.
63. Методи, прийоми і види робіт з літератури.

Глосарій основних термінів і понять

Автоматизація - перетворення свідомих дій при багаторазовому їхньому повторенні в автоматичні (здійснюються без участі свідомості).

Автоматизація навчання – впровадження в навчальний процес автоматичних пристроїв (насамперед комп'ютерів), яким передається частина навчальних функцій.

Адекватність вправи означає відповідність якості вправи до мети та умов її досягнення.

Активізація процесу навчання – вдосконалення методів і організаційних форм навчальної роботи.

Активне володіння мовою – володіння всіма видами мовленнєвої діяльності на іноземній мові і в першу чергу говорінням.

Активність – один з дидактичних принципів, який передбачає активне засвоєння знань, формування навичок і умінь, а також активну участь учнів на заняттях.

Активний граматичний мінімум – граматичні явища, які учні повинні вживати в процесі говоріння та писемного мовлення.

Аналіз уроку – розбір навчального заняття загалом і окремих його сторін.

Аспектно-комплексне навчання – напрямок у викладанні іноземної мови, при якому в рамках практичного курсу виділяються окремі аспекти навчання, що представляють різні рівні мови (фонетичний, лексичний, граматичний), різні дисципліни при комплексному навчанні в цілому.

Аудіовізуальні засоби навчання – технічні навчальні посібники, призначені для створення іншомовного середовища та стимулювання мовленнєвої діяльності учнів; при їх використанні інформація надходить по слуховому і зоровому каналах послідовно або синхронно.

Аудіювання - це рецептивний вид мовленнєвої діяльності, що являє собою одночасне сприйняття і розуміння мови на слух. Аудитивні (слухові) навички передбачають дії і операції по впізнаванню і розрізненню окремих фонем, слів, смислових синтагм, пропозицій і т. д.

Автентичні матеріали - тексти та інші матеріали (газети, карти, розклад руху транспорту, театральні квитки, рекламні оголошення тощо), створені в країні мови, що вивчається, застосовуються в навчальному процесі, орієнтованому на комунікативний підхід до навчання ІМ поза мовного середовища.

Вид вправ – серія вправ, спрямована на відпрацювання різних дій і операцій з мовним і мовленнєвим матеріалом.

Вимовні навички – уміння правильно артикулювати звуки та поєднувати їх у словах, словосполученнях, реченнях. Останнє вимагає і правильного наголосу, паузації та інтонування.

Вправа – це спеціально організоване багаторазове виконання мовних (мовленнєвих) операцій або дій з метою формування або вдосконалення мовних навичок і умінь.

Вторинна мовна особистість – сукупність здібностей/готовностей людини до «відтворення» мовних вчинків в умовах автентичного спілкування з представниками інших культур.

Державний освітній стандарт - нормативний документ, що визначає обов'язковий мінімум вимог до освіти і змісту навчання; описує цілі і завдання навчання, включає в себе перелік умінь і навичок, встановлює максимальний обсяг навчальної навантаження учнів.

Діалогічна мова - процес безпосереднього мовного спілкування, що характеризується почерговим змінюванням реплік двох або більше осіб. **Завдання уроку** – конкретизація мети навчання стосовно даного етапу уроку і умов навчання.

Зміст навчання - сукупність того, що учні повинні засвоїти, щоб якість і рівень їхнього володіння мовою відповідали завданням даного навчального закладу.

Засоби навчання – знаряддя навчального процесу, за допомогою яких більш успішно і за короткий час досягаються поставлені цілі.

До засобів навчання належать: підручник, робочий зошит, магнітофон, картки тощо.

Іноземна мова - мова, яка вивчається поза умов її природного існування, тобто в навчальному процесі, яка не вживається поряд з першою (рідною) у повсякденній комунікації, в той час як друга мова є мова, яка поряд з першою (рідною) служить іншим засобом спілкування і засвоюється зазвичай в соціальному оточенні, де вона є реальним засобом спілкування.

Іншомовна культура є та частина загальної культури людства, якою учень може оволодіти в процесі комунікативної іншомовної освіти в пізнавальному (культурологічному), розвиваючому (психологічному), виховному (педагогічному) і навчально-соціальному аспектах.

Календарний план – приблизний план роботи вчителя з предмета на рік, що передбачає кількість годин, предметно-методичний зміст спілкування, обсяг мовного матеріалу, приблизний рівень розвитку мовних навичок і умінь.

Комуникант – учасник комунікації; відправник-одержувач інформації. Комуникативний підхід передбачає використання вивченого граматичного матеріалу з початкових стадій навчання в природних для спілкування цілях та функціях або максимально наближених до них.

Компетентність – відповідність пропонованим вимогам, встановленим критеріям та стандартам у відповідних сферах діяльності і при вирішенні певного типу завдань, володіння необхідними активними знаннями, здатність впевнено досягати результатів і володіти ситуацією.

Культура спілкування – це знання правил мовної міжособистісної взаємодії і вміння користуватися ними у своїй мовній поведінці.

Лексичні одиниці – окремі слова і стійкі словосполучення, які характеризуються єдністю значення і потребують самостійних зусиль для їх засвоєння в мовленні.

Лексичний мінімум – обсяг мовних засобів, що є максимальним з погляду можливостей учня і відведеного часу і мінімальним з погляду всієї системи мови, тобто ще не руйнує її, і що дозволяє використовувати мову як засіб спілкування.

Лексичний навик — це здатність здійснювати адекватну мовленнєвій задачі синтезовану дію за викликом лексичної одиниці та її правильне поєднання з іншими, що здійснюється у навичкових параметрах і забезпечує ситуативне використання даної лексичної одиниці в якості однієї з умов мовленнєвої діяльності

Лінгвістична компетенція – це здатність розуміти (продукувати) необмежену кількість правильних у мовному відношенні речень за допомогою засвоєних мовних знаків і правил їх з'єднання.

Мета уроку – заздалегідь запланований результат діяльності, що досягається за допомогою певного набору методів, прийомів і засобів навчання.

Метод (у вузькому значенні слова) – спосіб спільної діяльності вчителя і учнів задля досягнення поставленої мети (ознайомлення, тренування, застосування).

Метод (у широкому значенні слова) – генеральна стратегія навчання в певний історичний період (переведення, прямий, аудіовізуальний...).

Метод навчання – базисна категорія методики, розуміння якої робить істотний вплив на трактування інших термінів і понять.

Методичний аналіз уроку – вид аналізу, орієнтований на оцінку структури і змісту уроку, технології його проведення, ефективності вирішення навчально-методичних завдань.

Методичне забезпечення уроку ІМ – сукупність наукових положень, що визначають його особливості, структуру, логіку, види та прийоми роботи.

Міжкультурна комунікація – це сукупність специфічних процесів взаємодії партнерів по спілкуванню, що належать до різних культур і мов, усвідомлюють той факт, що кожен з них є «іншим», і розуміють якусь «чужорідність», свого партнера по спілкуванню.

Мовленнєва діяльність – реалізація суспільно-комунікативної діяльності людей у процесі їх вербального спілкування.

Мовні вправи – тип вправ, який використовують для розвитку вмінь говоріння, сприйняття мови на слух, читання і письма.

Мова письмова - вербальне (словесне) спілкування за допомогою письмових текстів; може бути відстроченою і безпосередньою; відрізняється від мови усної не тільки тим, що використовує графіку, але і в граматичному (насамперед синтаксичному) і стилістичному відношеннях.

Мовні вправи – тип вправ, що передбачають аналіз і тренування мовних явищ поза умов мовленнєвої комунікації.

Монологічне мовлення визначається як мова однієї особи, звернене до однієї особи або групи слухачів (співрозмовників) з метою в більш чи менш розгорненій формі передати інформацію, висловити свої думки, наміри, дати оцінку подіям і явищам, впливати на слухачів шляхом переконання або спонукання їх до дій.

Мотивація – сукупність різних збудників (потреб, мотивів, почуттів, бажань, інтересів тощо), що стимулює людину до вчинення будь-якої дії, включеної в обумовлену цією мотивацією діяльність.

Мультимедіа – сукупність різних типів інформації — тексту, мови, музики, кольорових і чорно-білих діапозитивів, а також мультиплікаційних фільмів.

Навички - автоматизовані компоненти свідомо виконуваної діяльності, які утворюються шляхом вправи, тренування.

Навчальна програма - робочий документ навчального закладу; є невід'ємною частиною навчального плану як освітньої програми.

Навчальний план - документ, що визначає склад навчальних предметів, які вивчаються в даному навчальному закладі, розподіл за роками навчання, кількість часу, що відводиться на кожний навчальний предмет, і в зв'язку з цим, структуру навчального року.

Навчальний предмет – педагогічно адаптована система знань і умінь, з якоїнебудь окремої галузі дійсності й відповідної їй діяльності по засвоєнню та використанню цих знань і умінь.

План-конспект уроку – план, що визначає цілі і завдання одного уроку, його зміст, організаційні форми, способи контролю і самоконтролю.

Підхід – найбільш загальна вихідна ідея, концептуальна, особистісноорієнтована позиція (гуманістичний, комунікативний).

Підхід до навчання – реалізація провідної, домінуючої ідеї навчання на практиці у вигляді певної стратегії і з допомогою того чи іншого методу навчання.

Приєм навчання - методично певна дія вчителя, спрямована на вирішення конкретної задачі.

Принципи навчання – основні положення, що визначають характер процесу навчання, які формулюються на основі обраного напрямку та відповідних цьому напрямі підходів. Чітко сформульовані принципи навчання допомагають вирішити питання про те, як зміст навчання відбирати, які матеріали і прийоми використовувати.

Природне мовна середовище – сукупність мовних і немовних умов, які відображають побут, історію, культуру і традиції носіїв мови у фактах мови.

Проект - це самостійно планована і реалізована школярами робота, в якій мовне спілкування вплетено в інтелектуально-емоційний контекст іншої діяльності.

Рецептивні лексичні навички - навички впізнавання і розуміння при сприйнятті на слух або при читанні лексичних явищ (структури і його вживання). Ці навички можуть бути сформовані як на базі активної лексики (рецептивно-активні лексичні навички), так і на базі пасивної лексики (рецептивно-пасивні лексичні навички).

Рівень володіння мовою - ступінь володіння мовою з точки зору ефективності процесу мовленнєвого спілкування, здатності здійснювати комунікацію в різних ситуаціях з

урахуванням змісту та обсягу мовного повідомлення, швидкості мови, її гнучкості, доречності використання мовних засобів і мовленнєвого матеріалу, ступеня самостійності.

Рольова гра - вправління, в якому учні, виконуючи різні психологічні ролі, засвоюють спілкування в межах соціального контакту і в умовах, максимально близьких до умов реального спілкування.

Самостійна робота – вид навчально-пізнавальної діяльності, що здійснюється без безпосереднього контакту з викладачем за допомогою спеціальних засобів навчання, які виконують функцію управління самостійною діяльністю учнів на всіх її етапах.

Система навчання - повний набір компонентів, відповідний певної методичної концепції; вона визначає цілі, зміст, принципи, методи, прийоми, способи, засоби, форми організації навчання і, в свою чергу обумовлюється ними.

Система вправ – сукупність типів і видів вправ, що враховує закономірності формування навичок і умінь в різних видах мовленнєвої діяльності. Система уроків - сукупність уроків, що забезпечують формування мовленнєвих умінь і навичок стосовно певної теми і на основі мовного або мовленнєвого матеріалу.

Слухо-вимовні навички - навички фонемно правильної вимови всіх звуків у потоці мовлення та розуміння всіх звуків при аудіюванні мовлення інших.

Технологія навчання — алгоритм навчальних дій, точно визначених прийомів, націлений на вирішення освітнього завдання і проєктований з початковою орієнтацією на заданий результат. Характеризується відтворюваністю.

Тип вправ – різновид вправ, що має набір стійких ознак, які відповідають меті і місцю вправи у процесі формування знань, навичок і умінь. Тип уроку, модель побудови уроку іноземної мови – певний набір і типова послідовність навчальних дій учителя і навчальних дій учнів на уроці в процесі оволодіння іншомовними навичками та вміннями.

Урок – спеціально організований відрізок навчального часу, протягом якого відбувається передача знань від вчителя до учнів, здійснюється процес формування навичок і умінь.

Умовно-мовленнєві вправи – тип вправ, що характеризується ситуативністю, наявністю мовної задачі і призначений для тренування навчального матеріалу в рамках навчальної (умовної) комунікації.

Фонематичний слух - здатність людського вуха аналізувати і синтезувати мовні звуки на основі різних фонем мови.

Фонетика - розділ мовознавства, що вивчає акустичні властивості і способи утворення звуків мови незалежно від їх зміст розрізнявальних функцій, на відміну від фонології, яка вивчає функціональні властивості звуків і звукосполучень.

Функціональний підхід означає оволодіння значенням і вживанням граматичних явищ (структур) в залежності від сфер і ситуацій, типів мовленнєвих актів і синтаксичного контексту.

Цілі навчання і учіння - заздалегідь запланований результат навчальної діяльності вчителя і навчальної діяльності учня.

Читання – рецептивний вид мовленнєвої діяльності, спрямований на сприйняття і розуміння письмового тексту.

Штучне (навчальне) мовне середовище – сукупність модельованих ситуацій спілкування, які викликають в учнів готовність до іншомовної комунікативної діяльності і спонукають їх до адекватного використання мовних і немовних засобів спілкування.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Актуальні питання методики викладання літератури: навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2017. 65 с.
2. Єременко Т.Є., Трубіцина О.М. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Методика викладання іноземної мови та світової літератури у ЗВО» для здобувачів другого(магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)). Одеса. Університет Ушинського, 2021. 121 с.
3. Т. Є. Єременко, О. М. Трубіцина, І. О. Лук'янченко, А. А. Юмрукуз. Навчання читання англійською мовою студентів мовних факультетів. Навчальний посібник з курсу методики викладання іноземних мов у закладах вищої освіти. Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2018. 201 с.
4. Ісаєва О. Підручник для представника цифрової епохи в запитаннях і відповідях(про деякі особливості нового підручника «Зарубіжна література», 10 клас). Київ: УОВЦ Оріон, 2018. 230 с
5. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
6. Пабат М. А. Методика навчання іноземних мов: навч. посібник / М. А. Пабат, І. Ф. Будз, Я.В.Поченюк; МОН України, ПВНЗ «МЕГУ ім. акад. Степана Дем'янчука», Каф. романо-герман. філології. Рівне : МEGУ, 2023. 516 с.
7. Тарнопольський О. Б. Методика викладання ІМ та їх аспектів у вищій школі: підручник / О.Б. Тарнопольський, М.Р. Кабанова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.
8. Трубіцина О.М. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методика викладання основної іноземної мови» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)). Університет Ушинського. Одеса, 2021. 73 с.
9. Трубіцина О.М. Професійно-методична підготовка майбутнього вчителя англійської мови на 4 курсі педагогічного університету. Одеса: ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», 2019. 200 с.
10. Трубіцина О.М., Єременко Т.Є. Навчальний посібник. «Навчання монологічного мовлення англійською мовою» з навчальної дисципліни «Методика навчання основної іноземної мови» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності

014 Середня освіта (Мова і література (англійська))». Одеса. Університет Ушинського, 2023. с.176.

11. Удовиченко Л.М. Методика навчання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти. Навчальний посібник для підготовки до атестації студентів-філологів. Київський університет імені Бориса Грінченка. Електронний ресурс, 2022. 121 с.

Допоміжна література

1. Зарубіжна література : підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / Н. Р. Мілянська. Тернопіль : Астон, 2023. 288 с. : іл.
2. Зарубіжна література : підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Н. Р. Мілянська. Тернопіль : Астон, 2021. 288 с. : іл.
3. Зарубіжна література: підруч. Для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н.М. Кадоб'янська, Л.М. Удовиченко. Харків: ТОВ «СИЦІЯ», 2022. 240 с.
- 4.Зарубіжна література : підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. М. Ніколенко, М. О. Зуєнко, Б. В. Стороха. Київ :Грамота, 2016. 288 с.
- 5.Зарубіжна література: підруч. Для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н.М. Кадоб'янська, Л.М. Удовиченко. Харків: ТОВ «СИЦІЯ», 2017. 272 с.
6. Зарубіжна література. 9 клас. Зошит для поточного та тематичного оцінювання / Н. М. Кадоб'янська, Л. М. Удовиченко. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2017. 84 с.
7. Зарубіжна література. 9 клас. Хрестоматія / Н.М. Кадоб'янська, Л.М. Удовиченко. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2017. 384 с. (у співавторстві).
8. Зарубіжна література. 5 клас. Зошит для поточного та тематичного оцінювання / Н. М. Кадоб'янська, Л. М. Удовиченко, М.С. Томашова. К.: Видавничий дім «Освіта», 2017. 64 с.
9. Зарубіжна література. 6 клас. Зошит для поточного та тематичного оцінювання / Н. М. Кадоб'янська, Л. М. Удовиченко, Л.В. Кулешова, І.В. Стеценко. К.: Видавничий дім «Освіта», 2017. 96 с.
10. Зарубіжна література. 7 клас. Зошит для поточного та тематичного оцінювання / Н. М. Кадоб'янська, Л. М. Удовиченко, О.П. Єрмакова. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2017. 80 с.
- 11.Навчально-методичний комплекс для учня Prepare Ukrainian Edition відповідає модельній програмі “Іноземна мова. 5-9 класи” для 7 класів закладів загальної середньої освіти (авт. Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.).

1. Рік: 2021 Підручник за 8 клас » Англійська мова Автор: Несвіт. Нова програма.

<https://pidruchnyk.com.ua/uploads/book/8-klas-angliyska-nesvit-2021.pdf>

2. Рік: 2021 Підручник за 8 клас » Англійська мова Автор: Карпюк, Нова програма 8 клас

<https://shkola.in.ua/1946-anhliiska-mova-8-klas-karpiuk-2021.html>

3.Рік: 2022 .Підручник Англійська мова 5 клас Автор: Мітчелл.

<https://shkola.in.ua/2571-anhliiska-mova-5-klas-mitchell-2022.html>

Ресурси

1. Електронні версії підручників URL:<https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>

2. Підручник за 8 клас » Англійська мова Автор: Несвіт. Нова програма.

URL:<https://pidruchnyk.com.ua/uploads/book/8-klas-angliyska-nesvit-2021.pdf>

3. Підручник за 8 клас » Англійська мова Автор: Карпюк, Нова програма 8 клас

URL: <https://shkola.in.ua/1946-anhliiska-mova-8-klas-karpiuk-2021.html>

4. Підручник Англійська мова 5 клас Автор: Мітчелл.

URL: <https://shkola.in.ua/2571-anhliiska-mova-5-klas-mitchell-2022.html>

5. Навчальні програми із зарубіжної літератури 5-9 класи

URL:[https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-](https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/zarubizhna_literatura-naskrizni-zmistoviliniji/)

[9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/zarubizhna_literatura-naskrizni-zmistoviliniji/](https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/zarubizhna_literatura-naskrizni-zmistoviliniji/)

Інформаційні ресурси

1. Сайт бібліотеки імені В. І. Вернадського. URL:<http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк,

А. В Семенова та ін. URL : [http://pidruchniki.ws/15840720/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_kurlyand zn](http://pidruchniki.ws/15840720/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_kurlyand_zn).

3. Освіта в Україні. URL: <http://osvita-ua.net>

4. МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>

5. British Council Україна. URL: <http://www.britishcouncil.org.ua/>

6. Шкільний портал «Острів знань». URL: <http://ostriv.in.ua>

7.Все для вчителя. URL: <http://www.uroki.net>

8. Інформація педагогу. URL: <http://ped-inform.org.ua>

9. Українській освітній портал. URL: <http://teacher.in.ua/>

10.Проект створений для вчителів світової літератури.

URL: <http://mysvitlit.at.ua>

11. Common European Framework IELTS : English for International

Opportunity : веб-сайт.URL: http://www.ielts.org/researchers/common_european_framework.aspx.

FLTeach: веб-сайт. URL: <http://www.cortland.edu/flteach/civ/>

12.The Internet TESL Journal For Teachers of English as a Second Language веб-

- caïm*. URL: <http://iteslj.org/>.
13. Language Teaching Methods: An Overview *веб-саïм*. URL: <http://blog.tjtaylor.net/teaching-methods/>
14. Learn English by the British Council URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/general-english/podcasts>
15. Tips for Teaching English as a Foreign Language: *веб-саïм*.
URL: <http://www.5minuteenglish.com/tips-teaching-english.htm>
16. The Guardian: *веб-саïм*. URL: <https://www.theguardian.com/teacher-network/teacherblog/2013/feb/14/teaching-english-creatively-outstanding-results>
17. IATEFL. веб-сайт. URL: <http://www.iatelf.org/newhome.asp>
18. TESOL. веб-сайт. URL: <http://www.tesol.org/index.html>
19. English Teaching Forum веб-сайт. URL: <http://exchange.state.gov/forum/>
20. COMMON EUROPEAN FRAMEWORK OF REFERENCE FOR LANGUAGES.
URL: <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>

Навчальне видання

Трубіцина Ольга Михайлівна

Бошков Андрій Валерьевич

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни

«Методика викладання основної іноземної мови та літератури»

для студентів

спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Авторська редакція

Підписано до друку 28. 24. Формат 60×90 1/16.

Печать офсетна. Папір типографський № 3.

Тираж 100 примірників.